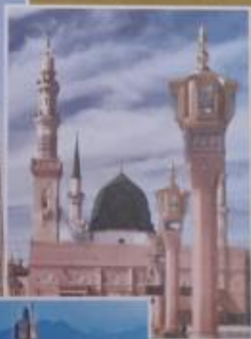

د عربي د آسانه زده کړې شائقینو ته په زړه پورې تحفه
په سفر کې د ویناؤ بهترینه مجموعه

Arabic on trip

عربي په سفر کې

د عربي آسانه او روانه محاوره او
اړونده کلمات او اصطلاحات

تالیف: او ترجمه: حسن اشرف الکتابي
ژباړن: قاري سبحان الله "وقار"

13.12.2016

عربي په سفر کې

د کتاب ځانګړنې

کتاب نوم: عربي په سفر کې

ژباړن: قاري سبحان الله وقار

خپرندوی: میهن خپرندویه ټولنه - پېښور

چاپ کال: ۱۳۹۲ هـ، ل

چاپ وار: لومړی

کمپوز: پخپله ژباړن

ترلاسه کولو ځای

پېښور، قصه خوانی بازار، جنګي محله، د ابو ذر غفاري رضي الله عنه

جومات ترڅنګ.

اړیکشمېره: 03219895621-03005981425

بسم اللہ الرحمن الرحیم

فهرست

عربي الفبا

حُروفُ الهِجَاء

د عربي ژبه (۲۹) حروف لري چې (۲۸) يې په دوه برخو ويشل شوي: شمسي او قمري. (١٤) يې شمسي حروف دي او (١٤) يې قمري حروف دي چې الف ترې مستثنی دی، په لاندې ډول دي:

شمسي حروف	قمري حروف
ت	ب
ث	ج
د	ح
ذ	خ
ر	ع
ز	غ
س	ف
ش	ق
ص	ک
ض	م
ط	و
ظ	هـ
ل	ء
ن	ي

ضمیرونه

الضمائر

أَنَا	زه
أَنْتَ	ته (مذکر)
أَنْتِ	ته (مؤنث)
أَنْتُمَا	تاسو (دوه کسه مؤنث او مذکر)
أَنْتُمْ	تاسو (جمع مذکر)
أَنْتُنَّ	تاسې (جمع، مؤنث)
نَحْنُ	مونږ
هُوَ	هغه (مذکر)
هُمَا	هغه (دوه نفره) (مذکر او مؤنث)
هُمْ	هغوی (جمع، مذکر)
هِيَ	هغه (مؤنث)
هُنَّ	هغوی (جمع، مؤنث)

ځيني مهم اصطلاحات او کلمات چې استعماليږي

كلمات وتعابير كثيرة الاستعمال

أُرِيدُ	غواړم
لا أُرِيدُ	نه غواړم
يُعْجِبُنِي	خوښ لرم
أَليَوْمَ	نن ورځ
غَدًا	سبا
تَحْتَ	لاندې
فَوْقَ	دپاسه
عَلَى اليَمِين	په ښي طرف
عَلَى اليَسَار	په چپ طرف
فِي الدَّاخِلِ	دننه، داخل
فِي الخَارِجِ	دباندې، بهر
يَجِبُ	باید - لازم دي
لايَجِبُ	لازم نه ده، مناسب نه دی
هُنَا	دلته
هُنَاكَ	هلته
قَرِيبٌ	نږدې

يَعِيدُ	لرې (وړاندې)
رَجُلٌ	سړی
إِمْرَأَةٌ	ښځه
مَتَى	څه وخت
كَيْفَ	څرنګه
إِنْ شَاءَ اللّٰهُ	که د الله رضا وي
أَنتَ جَمِيلٌ	ته ښايسته يې (مذکر)
أنتِ جَمِيلَةٌ	ته ښايسته يې (مؤنث)
أُحِبُّ أن أَتَعَرَّفَ عَلَيكِ (مؤنث)	دا خوښوم چې تا سره وپېژنم
عَلَيکَ (مذکر)	نر لپاره
هٰذِهِ هَدِيَّةٌ لَكُمْ	دا تحفه ستا لپاره ده.
كَيفَ يُمكِنُنِي الإِتّصَالُ بِکَ؟	څنګه تاسو سره تماس ونيسم
لَنْ أَنْسَاکَ أَبَدًا	هيڅ به تا نه هېروم
أُكْتُبْ عُنْوانِي	زما ادرس وليکه
أَعْطِنِي عُنْوانَکَ	ستا ادرس راکړه
أَنَا سَعِيدٌ بِمَعْرِفَتِکَ	ستا له پېژندنې څخه خوشحاله يم

د سفر په دفتر کې
في مَكتَب السَّفريات

أَيْنَ مَكْتَبُ الاستِعْلَامَات؟	د اطلاعاتو دفتر چېرته دی؟
أُرِيدُ السَّفَرَ إِلَى.....	غواړم چې.... ته سفر وکړم
هَلْ يُمْكِنُ شِراءُ بِطاقَ سَفَرٍ الآن؟	آیا د سفر ټکټ اخیستل اوس ممکن دی
ما ثَمَنُ البِطَاقَةُ العَادِيَة؟	د عادي ټکټ نرخ څومره دی؟
ما ثَمَنُ البِطاقَةِ في الدَّرَجَةِ الأُولَى	د اولې درجې کارت نرخ څومر دی؟
أُرِيدُ بِطاقَةَ ذَهابٍ فَقَطْ	یواځې یو طرفه کارت غواړم
جَوازُ السَّفَرِ جاهِزٌ	پاسپورت تیار دی
مَاذَا يَلْزَمُنِي أَيضاً؟	آیا نور څه ته ضرورت لرم؟
مَتَى تَأْتِي الفيزا؟	ویزه کله راځي؟
مَعَ أَيِّ شِرْكَةٍ تَتَعامَلُون؟	کوم شرکت سره تجارتي اړیکې لرئ؟
أَيُهما أَرْخَص	کوم يو ډېر ارزانه دی؟
مَتَى بِإِمْكَانِي أَنْ أُسَافِرَ؟	څه وخت سفر کولای شم؟
مَتَى يَجِبُ أنْ أكُونَ في المَطَار؟	باید څه وخت په میدان کې واوسم؟

هَلْ تُوجَدُ رِحْلَةٌ أُخْرَىٰ؟	آیا بله الوتنه شته؟
ما الوزْنُ الّذي أَسْمَحُ لِي بِحَمْلِهِ؟	د څومره پېټي اجازه لرم چې له ځان سره یې یوسم؟
مَتَى تُقْلِعِ الطّائِرَة؟	کله الوتکه الوتنه کوي؟
مَاذَا يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَصْطَحِبَ مَعِي غَيْرِ الجَوازِ والفيزا؟	بې له پاسپورټ او وېزې څخه بل څه ته ضرورت شته؟
شُكْرَاً لَكُمْ	ستاسې نه مننه
فى أمانِ اللهِ_ مَعَ السَلامَة	د الله په امان- روغ اوسې
هَلْ يُمْكِنُك أن تَحْجِزَلِي فِي الفُنْدُق؟	آیا کولای شې ماته هوټل کې یوه کوټه پیدا کړې؟
أيُهُ أَرْخَص؟	کومه یوه ارزانه ده؟
هَلْ تَحْجِزلِي عَلىٰ الرِحْلَة إلى جَدّة؟	آیا د جدې د سفر ټکټ راته تیارولای شې؟
هَلْ أَسْتَطيعُ تَغيير الحَجْز؟	آیا کولای شم چې خپل ټکټ بدل کړم؟
إلى اللِقَاء	د لیدو په طمع
شكراً لَكُمْ	تاسو نه مننه

په هوائي ډګر کې
في المَطار

أَعطِني جَوَازَ سَفَرِک	خپل پاسپورټ ماته کړه
مِنْ أَيْنَ أَنْتَ قَادِمٌ	له کومه ځايه راغلی يې؟
هٰذا کُلّ مَا مَعِي	دا ټول سامان زما دي
زِنْ حَقَائِبِي	بيکونه مې وزن کړه
كَمْ يَجِبُ أَنْ أَدْفَعَ عَلَى الكِيلُو غرام الزائِد؟	د هر اضافي کيلو بار لپاره څومره ورکړم؟
أَيْنَ مَكْتَبُ الاسْتِعْلَامَات؟	د معلوماتو دفتر چېرته دی؟
مُوَظَّف جُمْرُک	د ګمرک مامور
مَتَى تُقْلِعُ الطَّائِرَة؟	الوتکه څه وخت پرواز کوي؟
مَتَى تَهْبِطُ الطَّائِرَة؟	الوتکه څه وخت کښني؟
رَجُلُ الأَمْنِ، مُوَظَّفُ اَمْنٍ عَامٍ	د امنيت مامور، د عامه امنيت مسؤل
كَمْ سَاعَةً نَتَوقَّفُ فِي مَطَارٍ..	په هوائي ډګر کې څومره وخت حصارېږو؟
هُوِيَّة	تذکره
أَوَدُّ الحُصولَ عَلَى مَقْعدِ قُرْبِ النافِذَة	د شيشې سره نږدې يو چوکۍ غواړم
أُرِيدُ أَنْ أَسْتَأجِرَ سيارة	غواړم يو موټر کرايه ونيسم
أَيْنَ أَجِدُ سَيَاراتِ الأُجْرَة؟	د کوم ځای نه ټکسي پيدا کړم

په ګمرک کې
فِی الجُمْرُک

أَيْنَ أَمْتِعتُکَ؟	چېرته دي ستا سامانونه؟
هَلْ هٰذِهِ الحَقِيبَةُ لَکَ؟	آيا دا ستا بکس دی؟
إِفْتَحْ هٰذِهِ الحَقِيبَةَ، مِنْ فِضْلِک	مهرباني! دغه بکسه خلاصه کړه
بِکُلِ سُرُورٍ يا سَيِّديّ	په ډېره خوشحالۍ سره ای ښاغليه!
هَلْ مَعَکَ شَيْءٌ لِتَدْفَعَ عَلَيْهِ جُمْرُک؟	آيا د ګمرک د محصول سامان لرې؟
لا املک مَرَافَقَ جُمْرُک	نه! ګمرکي سامان نه لرم
لا شيءٌ اِلٰی جُمْرک	د ګمرک وړلو څه نه لرم
هَلْ مَعَکَ شَيْءٌ مَمْنُوعٌ؟	داسې څه لرې چې ممنوع وي؟
لاَ، يَا سَيِّديّ	نه! ښاغليه
هَلْ تُرِيدُ أَنْ تَفْحَصَ حَقِيبتي؟	آيا غواړې چې زما بکسه ولټوې؟
هَلْ يَجِبُ أن أفْتَحَ کُلَّ شَيْءٍ؟	خيل ټول سامانونه خلاص کړم؟
کُلُّ هٰذا لِاستِعْمالِي الشّخْصِيّ	دا ټول د شخص د استعمال لپاره دي.
هَل تَمَّ تَفْتِيشُ حَقيبتي؟	آيا زما د بکسې پلټنه ختمه شوه؟

مِنْ فَضْلِك، يَجِبُ أَنْ أُسْرِعَ	هيله لرم، بايد زر لاړ شم
كَمْ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَدْفَعَ	څومره پرما لازم دي چې ورکړم
هٰذِهِ الأَمْتِعَةُ لا تَخُصُّني	دغه سامان زما نه دي
أَيْنَ يَفْحَصُونَ جَوَازاتِ السَّفَرِ؟	د پاسپورټ د لېدلو ځای چېرته دی؟
هٰذَا هُوَ جَوَازِي	دا زما پاسپورت دی
إِشْتَرِيتُ هٰذِه كَهدي/ هَذهِ هَدية	دا مې د تحفې په ډول اخيستی؟ دا يوه تحفه ده
لَيسَ لَدَيَّ شَيءٌ أُصرِّح عَنْه.	ځان سره ګمرکي سامان نه لرم
إِسْمُ الأَطفالُ فِي هٰذا الجَوَاز	د ماشومانو نومونه په پاسپورت کې ثبت دي
سَوفَ أَمكِثُ فِي البَلَدِ لِمُدةِ ثَلاثَةِ أَسَابِيع	ښايي په دغه ښار کې درې هفتې تېرې شم
اَنا هُنا جِئْتُ للتِجارَة	دلته د تجارت لپاره راغلی يم
اَلرُّسُوم الجُمْرُكِيَّة	ګمرګي اصول او حقوق
اُرِيدُ اَدْفَعَ الرُّسُومِ الجُمْرُكِيَّة	زه غوام چې ګمرکي حقوق ورکړم
نَحنُ فِي إِجازة	مونږ په رخصتۍ دلته راغلي يو
نَحنُ فِي طَريقنا إلى....	مونږ.... ته د تللو په حال يو
(فِي حالِ المُرور ترانزيت)	(له دې ځايه تېرېږم)

په هوټل کې
في الفُنْدُق

هَلْ يوجَدُ فُنْدُقٌ قَرِيب؟	دلته نږدې هوټل شته؟
أُرِيدُ أَنْ أَنَامَ	غواړم خوب وکړم
أُرِيدُ فُنْدُقاً نَظِيفاً	يو پاک هوټل غواړم
مِن الدَّرجَةَ الاولٰى	اول نمبر
مِنَ الدَّرَجَةِ الثَانِيَةِ	دويم نمبر
هَلْ عِنْدَكُم غُرْفَةٌ بِسَرِيرٍ وَاحِدٍ؟	يو کټ لرونکې کوټه لرئ؟
أُرِيدُ غُرْفَةً مُشْرِفَةً عَلَى البَحْرِ	سمندر سره نږدې کوټه غواړم
أَحْجِزُوا لِي هذه الغُرْفَةَ	دا کوټه ما لپاره وساتئ
أَعْطِنِي مِفتاحَ الغُرفَةِ	ماته د دې کوټې کونجې راکړه
كَمْ أُجرَةُ الغُرْفَةِ لِكُلِّ لَيْلَةٍ؟	يو کوټه څومره کرايه لري د يوې شپې لپاره
أُرِيْدُ أَن أَبْقىٰ أُسْبُوعاً	غواړم يو هفته پاتې شم
ما هُوَ فولْتَاجُ الكَهْرَبَاءِ هُنَا؟	د بريښنا طاقت څومره دی؟
هَلِ الخِدْمَةُ فی هٰذا الفُنْدُقِ جِيِّدَةٌ؟	آيا په دې هوټل کې د خلکو ښه

	خدمت کېږي؟
مَا هُوَ رَقْمُ هاتِفِ الفُنْدُقِ؟	د هوټل د تیلفون نمره څو ده؟
أَرْجُوک أَنْ تُحْضِرَلِي حِرَاماً اَخر	غواړم یو بل پټو ماته راوړئ
غَيِّرلِي هٰذِهِ المِنْشَفَة، مِنْ فَضْلِك	مهرباني وکړه دا دسپاک بدل کړه
أَرْجُوک أَنْ تُوقِظَنِي فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةَ	مهرباني اووه بجې ما له خوبه پاڅوه
صَالَةُ المَطعَمِ/ قاعَةُ المَطْعَمْ	د ناشتې صالون- خوړنځای
مِنْ فَضْلِک، أَحْضِرْلِيَ التَّروِيقَةَ (الفُطُور) السَّاعَةَ الثَّامِنَةَ	مهرباني اته بجې ماته صبح ناری راوړه
مُديرُ الفُنْدُق	د هوټل مدير
مُخَدَّة	بالښت
شَرْشَف	بړستن
مَاءٌ سَاخِن	ګرمې اوبه
غَيْرُ مُرِيح	راحت نه دی
مُرِيح	راحت دی
وَجْبَةُ تَرْوِيقَة	د سهار ناری تیار دی
لَقَد حَجِرْتُ غُرْفَةً بِاسْمِ...	په تحقیق سره ما مخکې د... په نامه کوټه نیولې

هَلْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرىٰ الغُرْفَةَ	آیا کولای شم کوټه وګورم
هَلْ يُمْكِنُنا تَناوُلَ الفُطُورِ فی غرفَتِتنا؟	آیا کولای شو ناشته زمونږ په کوټه کې وخورو
في أَيِّ ساعةٍ يُقَدَّمُ الغِذاءَ/ الُفطور؟	په کوم وخت سهار ناری حاضرېږي
هَلْ هُنَاک رَسائِلُ لِي؟	آیا زما لپاره کوم پیغام شته
سأُغادِرُ الفُنُدقَ غَدَاً	سبا هوټل پرېږدم
حَضِّرْلِي الفاتُورَة	مهرباني خپل حساب وښایست؟

ورځنې، میاشتنې، فصلونه او وختونه

الأَیَام، الأَشْهر، الفُصول والأَوقات

١. أَسْمَاءُ الأَيَام	١. د ورځو نومونه
السَّبْت	شنبه
الأَحَد	یکشنبه
الإِثْنَيْن	دوشنبه
الثُّلَاثاءِ	سه شنبه
الأَرْبِعَاء	چهارشنبه
الخَمِيس	پنجشنبه
الجُمُعَة	جمعه
٢. أَسْمَاءُ الأَشْهُر	٢. د میاشتو نومونه
كانُون الثاني	جنوري
شُبَاط	فبروري
آذار	مارچ
نَيْسَان	اپریل
أَيَّار	مئی
حَزِيران	جون
تَمُّوز	جولای

آب	اګست
أيلُول، سِبْتَمْر	سپتمبر
تِشْرِين الأوّل	اکتوبر
تِشْرِين الثّاني	نومبر
كانون الأَوّل	دسمبر
۳.أَسْمَاءُ الفُصُوْل	۳. د فصلونو نومونه
الرَّبِيع	پسرلی
الصَّيْف	اوړی
الخَرِيف	منی
الشِّتاء	ژمی
٤.أَسْمَاءُ الأَوْقَات	٤. د وختونو نومونه
سَنَة	کال
فِصْل	فصل
شَهْر	میاشت
أُسْبُوع	اونی
يَوْم	ورځ
لَيْل	شپه
نَهَار	ورځ

سَاعَة	ساعت
دَقيقَة	دقيقه
ثانية	ثانيه
لَحظة	شيبه

اصلي څلور خواوې
الجهات الاصليّة الاربع

الشّرْق	ختيځ
الغَرْب	لوېديځ
الشَّمَال	شمال
الشَّمَالُ الشَرقيّ	شمال ختيځ
الشَّمَالُ الغَربيّ	شمال لوېديځ
الجَنُوب	جنوب
الجَنُوبُ الشَرقيّ	جنوب ختيځ
الجَنُوبُ الغَربيّ	جنوب لوېديځ

اب وهوا (اقليم)

الطَّقس (الجَوّ)

كَيفَ حالُ الطَّقسُ؟	د هوا پیشنگویي څنگه ده؟
كَيْفَ الجَوُّ	هوا څنگه ده؟
الطَّقْسُ جَمِيل	هوا ډېره ښه ده
الطَّقْسُ مُمَطِر	هوا بارانی ده
الطَّقْسُ مُثْلِج	هوا واورینه ده
الطَّقْسُ بَارِد	هوا سړه ده
الطَّقْسُ حَارّ	هوا گرمه ده
كَمْ دَرَجَةُ الحَرارَة؟	د حرارت درجه څومره ده
الشَّمسْ	لمر
الهَوَاء	باد (هوا)
الثَّلْج	واوره
المَطَر	باران
العَاصِفَة	طوفان
الغُيُوم	وريځې
الجَلِيد	ساړه (يخني)
هَل تَعتقدُ أَنَّها سَتُمْطِرُ؟	آیا فکر کوې باران کېدونکی دی

إِنَّهُ يَومٌ رائِعْ!	څه ښائسته ورځ ده
يا لَهُ مِن طَقْسٍ رَدِيء!	خنگه بده ورځ ده
هَل أحتاجُ إلى مِظلَّة؟	آيا چترى ته ضرورت لرم؟

د بدن غړي

اعضاء الجسم

أُذُن	غوږ
أَسْنَان	غاښونه
أَصَابع	گوتې
أضْراس	د ژامو آخري غاښونه
أظَافِر	نوکان
أَمْعَاء	کولمې
أَنْف	پوزه
بطْن	گېډه
جَبْهَة	تندی
جَفْنَان	د سترگو پردې
جِلْد	پوستکی
حَاجِبَان	وروځې

خَدَّدان	غومبري (اننگي)
دَمْ	وينه
ذِرَاعَان	متې
ذَقَن	زنه
رِئَتَان	سږي
رَأس	سر
رِجْلاَن	پښې
سَاق	پنډۍ
شَارِبَان	بريتې
شَعْر	ويښته
شَفَة	شونډې
صَدْر	سينه
ظَهْر	ملا
عَظْم	هډوکی
عُنُق	غاړه
عَيْنَان	سترگې
فَخْذَان	ورنونه
فَمْ	خوله

قَدَمَان	قدمونه
قَلْب	زړه
كَبِد	ځيګر (ينه)
كَتِفَان	ولي (اوږې)
كُلْيَة	پښتورګي
لَحْم	غوښه
لِحْيَة	ږيره
لِسَان	ژبه
مَعِدَة، مِعْدَة	معده
نُخَاع	نخاع (معز)
وَجْه	مخ
يَد	لاس

عمر او کال

في العُمر

طِفْل	ماشوم
طِفْلَة	ماشومه
صَبِيّ	هلک
صَبِيَّة	نجلی
شَابٌّ	ځملی
شَابَّة	پېغله
عَجُوز	زوړ سړی
عَجُوزَة	زړه ښځه
أَعْزَبٌ	مجرد (جره)
عَزْبَاء	مجرده ښځه
مُتَزَوِّج	واده والا سړی
مُتَزَوِّجَة	مېړوښه
أَرْمَل	کونډ
أَرْمَلة	کونډه
مَا عُمْرُکَ؟	څو کلن یې؟
عُمْرِي ثَلاثُون سَنَة	دېرش کلن یم

صفتونه

اَلصِّفات

بَشِع	بد خونده
بارِدِ	یخ
بَطِيء	سست
جَدِيد	نوی
جَمِيل	ښائسته
حَامِض	ترش
حُلْو	خوږ
خَشِن	زیږ
رَخِيص	ارزان
سَرِيع	تېز
سَهْل	اسان
صَعْب	سخت
صَغِير	ورکوټی
صَلْب (قَاسٍ)	کلک
ضَعِيف	کم زوری
ضَيِّق	تنگ باریک

طَوِيل	اوږد
طَرِيف	ښه، ښائسته
غَالٍ	اوچت - قیمتي
عَتِيق	پخوانی
عَرِيض	پلن
عَالِيُ الثَّمَن/ غالِي الثَّمَنْ	ګرانبيه
قَبِيح	خراب
قَصِير	لنډ
قَوِيّ	قوي
كَامِل	پوره
كَبِير	لوی
لَطِيف	ښائسته، نرم
لَيِّن	نرم
مُرّ	تریخ
مُظْلِم	تیاره
مَرِيض	ناروغ
نَاقِص	کم
نَظِيف	پاک

وَاسِع	پراخه
وَسِخ	چټل

ساينس

اَلطَّبِيعَة

أَرْض	ځمکه
بَحْر	سمندر
بُحَيْرَة	بحيره
بِرْكَة	ډنډ
تُرَاب	خاوره
جَبَل	غر
جَزِيرة	جزيره
حَجَر	ډبره
حَرَارَة	حرارت
خَلِيج	خليج
رَمْل	شګه
رِيح	باد
سَاحِل (البَحْر)	د بحر غاړه

سَحَابَة	وریځ
سِلْسِلَةُ الجِبَال	د غرونو لړۍ
سَمَاء	آسمان
سَهْل	ډاګ
شَاطِئ	غاړه (طرف)
شُعَاع	پلوشه، روښنائي
شَلَّال	پاجا
شَمْس	لمر
صَحْرَاء	دښته
صَخْرَة	د تیږې تخته
ضَبَاب	ګرداب
ضِفَّة	طرف (غاړه)
طَقْس	اقلیم
طُوفَان	تیز باد
غَابَة	ځنګل
غُبَار	ګرد
قِمَّة	د غره څوکه
قَمَر	سپوږمۍ

قَنَاة	کاریز
مَاء	اوبه
مُنَاخ	اقلیم (آب هوا)
نَبع	چینه
نَجْم	ستوری
نَدَىٰ	واوره (پارچه)
نَهْر	نهر (ویاله)
هِلَال	میاشت
هَوَاء	باد (هوا)
الوَادِي	دره- ناو

پنځه ګوني حسونه

الحَواسُ الخَمْس

اَلنَّظَر	ليدل
الشَّم	بوي کول
السَّمْع	اورېدل
الذَّوْق	څکل
اللَّمْس	لمس کول
الْحِسّ	احساس (حس)

رنګونه

اَلالوان

أَبْيَض	سپين
أَحْمَر	سور
أَخْضَر	شين
أَزْرَق	اسماني رنګ
أَسْمَر	غنم رنګ
أَسْوَد	تور
أَشْقَر	غوښين رنګ

أَصْفَر	زیړ
بُرْتُقَالِي	نارنجي
بَنَفْسَجِي	بنفشي رنگ
بُنِّي	نصواري
بُنِّي فَاتِح	روښانه خړ
رَصَاصِي	سربي
رَمَادِيّ	خاکي رنگ
غَامِق	تت خړ
فَاتِح	روښان
کَسْتَنَائِي_ کِسْتِنائي (محاروه) کَسْتَنَائي (رسمي)	تور بخنی
مُلَوَّن	رنګین
وَرْدِيّ	ګلابي

اعلانونه (پوسترونه)
الاشاراتُ واللافتات

أدْفِعْ/ أدْفَعْ	زور ورکړه
اِسْتِعلامَات	معلومات
أَسْحَب	وباسه
تَذاكِر	کارتونه
خاصّ	خصوصي
خِدْمَة ذاتِية	شخصي نوکر
غُرَفٌ للإيجار	کرايي کوټې
قِفْ	ودرېږه
لِلّبيع	د خرڅ لپاره
لِلرجال	د سړيو لپاره
لِلسِّيِّدات	د ښځو لپاره
لِلمُدَّخِنِين	د سګرټيانو لپاره
اَلْمَخْرَج	د وتلو ځای
مَخْرَجُ طَوارِیء	د بيړني وتلو لار
المَدْخَل	د داخليدو ځای
مَشْغول	اشغال شوي مصروف

مُعطَّل	بیکاره
مُغْلَق	تړل شوي
مَفْتوح	خلاص
مَمنوعُ التَدْخِین	د سګرټ څکل منع دي

اصلي او ترتیبي عددونه

الاعداد الاصليّة والترتيبيّة والاجزاء

۱. الاعداد الأصليّة	۱. اصلي عددونه
وَاحِد	یو
اِثْنَان	دوه
ثَلَاثَة	درې
أَرْبَعَة	څلور
خَمْسَةٌ	پنځه
سِتَّةٌ	شپږ
سَبْعَةٌ	اوه
ثَمَانِيةٌ	اته
تِسْعَةٌ	نهه
عَشَرةٌ	لس

أَحَدَ عَشَرَ	يوولس
اِثْنَا عَشَرَ	دولس
ثَلَاثَةَ عَشَرَ	ديارلس
أَرْبَعَةَ عَشَرَ	څوارلس
خَمْسَةَ عَشَرَ	پنځه لس
سِتَّةَ عَشَرَ	شپاړلس
سَبْعَةَ عَشَرَ	اوه لس
ثَمانِيَةَ عَشَرَ	اته لس
تِسْعَةَ عَشَرَ	نولس
عِشْرُوْن	شل
واحِدٌ وَ عِشْرُوْن	يوويشت
إِثْنَانِ وَ عِشْرُوْن	دوه ويشت
ثَلاثَةٌ وَ عِشْرُوْن	درويشت
ثَلاثَون	ديرش
وَاحِدٌ و ثَلَاثُون	يو ديرش
إِثْنَانِ و ثَلَاثُون	دوه ديرش
أَرْبَعُون	څلويښت
خَمْسُون	پنځوس

سِتُّون	شپیته
سَبْعُون	اویا
ثَمَانُون	اتیا
تِسْعُون	نوي
مِئَة	سل
مِئَةٌ وَ وَاحِد	یو سل یو
مِئَةٌ وَ إِثْنَان	یو سل دوه
مِئَةٌ وَ ثَلاثَة	یو سل درې
مِئة وعَشرٌ	یو سل لس
مِئَةٌ وَ عَشْرُوْن	یو سل شل
مِئَةٌ وَ وَاحِدٌ وَ عِشرُوْن	یو سل یوویشت
مِئَةٌوَ ثَلَاثُون	یو سل دیرش
مِئَتَان	دوه سوه
ثَلَاثُمِئَة	درې سوه
أَلْف	زر
أَلْفَانِ	دوه زره
ثَلاثَةُ آلاف	درې زره
مَلْيُون	میلیون

ثَلَاثَةُ مَلَايِين	دري میلیونه
٢٠ الأَعْدَادُ التَّرْتِيبِيَّة	**٢٠ ترتيبي عددونه**
اَلأَوَّل (اَلأُولَى)	اول — اوله
الثَّانِي (الثَّانِيَة)	دويم — دويمه
الثَّالِث (الثَّالِثَة)	دريیم — دريیمه
الرَّابِع (الرَّابِعَة)	خلورم — خلورمه
اَلخَامِس (الخَامِسَة)	پنځم — پنځمه
السَّادِس (السَّادِسَة)	شپږم — شپږمه
السَّابِع (السَّابِعَة)	اووم — اوومه
الثَّامِن (الثَّامِنَة)	اتم — اتمه
التَّاسِع (التَّاسِعَة)	نهم — نهمه
الْعاشِر (الْعاشِرة)	لسم — لسمه
الحَادي عَشَرَ (الحَادِيَة عَشْرَة)	يوولسم — يوولسمه
الثَّاني عَشَرَ (الثَّانِيَةَ عَشَرَة)	دولسم — دولسمه
الثَّالثَ عَشَرَ (الثَّالِثَةَ عَشَرَة)	ديارلسم — ديارلسمه
الرابِعَ عَشَرَ (الرابِعَةَ عَشَرَة)	خوارلسم — خوارلسمه
الخَامِسْ عَشَرَ (الخَامِسَةَ عَشَرَة)	پنځلسم — پنځلسمه
السَّادِسَ عَشَرَ (السَّادِسَةَ عَشَرَة)	شپاړلسم — شپاړسمه

السَّابِعَ عَشَرَ (السابِعَةَ عَشَرَة)	اولسم — اولسمه
الثَّامِنَ عَشَرَ (الثَّامِنَةَ عَشَرَة)	اتلسم — اتلسمه
التَّاسِعَ عَشَرَ (التَّاسِعَةَ عَشَرَة)	نولسم — نولسمه
العِشْرون	شلم
اَلحَادِي والعِشرون	یوویشتم
الثَّانِي والعِشرون	دوه ویشتم
الثَّلاثُون	دیرشم
الحادِيةُ والثَّلاثون	یو دیرشم
الأَرْبَعُون	څلویښتم
الخَمْسُون	پنځوسم
السِّتُون	شپیتم
السَّبْعُون	اویایم
الثَّمانُون	اتیایم
التِّسْعُون	نوییم
المِئَة	سلم
۲۳. الكسور والأضعاف	۲۳. کسري او متفرقه عددونه
النِّصْف $\frac{1}{2}$	نیم
الثُّلث $\frac{1}{3}$	درییمه برخه

الرُّبْع ¼	څلورمه برخه
الخُمْسُ ⅕	پنځمه برخه
السُّدْس ⅙	شپږمه برخه
السُّبْع ⅐	اوومه برخه
الثُّمْن ⅛	اتمه برخه
التُّسْعُ ⅑	نهمه برخه
العُشْر ⅒	لسمه برخه
ضِعْف	یو چند
ضِعْفَان	دوه چنده
ثَلَاثَةُ أَضْعَاف	درې چنده
أَرْبَعَةُ أَضْعَاف	څلور چنده
خَمْسَةُ أَضعَاف	پنځه چنده

حساب (رياضي عمليې)

اَلْحِساب (اَلعَمليّاتُ الحِسابية)

جَمْع	جمع
طَرْح	تفريق
ضَرْب	ضرب
قِسْمَة	تقسيم
إِجْمَعْ!	جمع کړه
إِطْرَحْ!	تفريق کړه
إِضْرِبْ!	ضرب کړه
إِقْسِمْ!	تقسيم کړه
أَنَا أَجْمَعُ	زه يې جمع کوم
أَنَا أَطْرَحُ	زه يې تفريقوم
أَنَا أَضْرِبُ	زه يې ضربوم
أَنَا أَقْسِمُ	زه يې تقسيموم
إِجْمَعْ ثَلاثة مَعَ خَمسَة	درې له پنځو سره جمع کړه
إِطْرَحْ سَبعة مِن عِشرِين	اوه له شلو سره څخه تفريق کړه
إِضْرِبْ ثمانية بِعَشْرَة	اته د شلو سره ضرب کړه
إِقْسِمْ عشرين على عَشْرَة	شل په لسو تقسيم کړه

د پېژندګلوئی اداب
عباراتُ المُجامَلَة

تَحِيَّة، أَسَف، تَعزِية، تَهنِئَة	سلام اچول، خپګان ښکاره کول، تسلیت، مبارکي ویل
۱. التعارُف	۱. پېژندګلوي
صَباحُ الخَيْرِ سَيِّدی!	ښاغلیه سهار دې پخیر!
مَسَاءَ الخَيْرِ سَيِّدَتي!	اغلې ماښام دې پخیر!
مَرْحَبَاً يا عَزِيزي!	ستړی مشې دوسته! "مذکر"
مَرْحَباً يا عَزِيزَتي!	ستړې مه شې دوستې! "مؤنث"
تُصْبِحُ عَلٰى خَيْرٍ سَيِّدي!	په خیر دې سهار کړ غاښلیه!
تُصْبِحِينَ عَلٰى خَيْرٍ سَيِّدَتي!	اغلې سهار دې په خیر کړ
أَنا سَعِيدٌ بِمَعْرِفَتِک	په پېژندګلوي دې خوشحاله شوم
كَيْفَ حَالُكِ يا عَزِيزَتي؟	ملګرې حال دې څنګه دی؟
صِحَّتي جَيِّدَةٌ شُكْراً	مننه، زما صحت ښه دی
أَنَا مُنْحَرِفَةُ الصِّحَّةِ	صحت مې ښه نه دی
كَيْفَ حَالُ العائِلَةِ؟	کورنۍ مو څنګه وه؟

جَيِّدَةٌ شُكْرَاً	ښه ده مننه
إِلَى اللِّقَاء	په مخه دې ښه، د ليدو په طمع دي
٥. إِعْتِذَار	معذرت غوښتل
آسِفٌ	افسوس کوم
أَعْتَذِرُ لا أَسْتَطِيعُ البَقَاء	ښښنه غواړم نشم کولای چې پاتې شم
أَعْتَذِرُ لَقَدْ تَأَخَّرتُ	ښښنه غواړم ناوخته شو
أَعْتَذِرُ لا أَسْتَطِيعُ السَّهَرَ هذا المَسَاء	ښښنه غواړم چې نن شپه په ملمستيا کې نه يم
أَعْتَذرُ عَنْ عَدَم تَمَكُّني مِنْ تَلْبِيَةِ طَلَبِک	ښښنه غواړم چې نشم کولای ستاسې ملمستيا قبوله کړم
أَعْتَذِرُ عَنْ عَدَمِ حُضُوري البارِحَة	وبښئ چې پرون نه وم راغلی
أَعْتَذرُ عَنْ إزعاجي لَک	وبښئ چې ستاسې مزاحم شوم
لا أَسْتَطِيع	نشم کولای
٦. تَعْزِيَة	٦. ډاډګيرنه
أقدِّمُ لَک تَعازِيّ الحَارَّة	تاسې ته کلکه ډاډګيرنه درکوم
لَقَدْ حَزِنْتُ لِمُصِيبَتِک	په تحقيق سره ستا په مصيبت خپه شوم

أَنَا حَزِينٌ جِدّاً	زه ډېر پرېشان یم
هَدِّیء نَفْسَکَ!	ځان قرار کړئ!
یا لَلْمُصیبة!	څه لوی غم!
له تَهْنِئَة	مبارکي ویل
أُهَنِّئُکَ بِعِیدِ (الأَضْحی، الفِطْر، غدیر، خُمْ)	زه تاته د لوی اختر او وړکي مبارکي وایم
أُهَنِّئُکَ بِالشِّفَاءِ	روغتیا دې مبارک شه
یُسَلِّمْتُمْ لِتَهْنِیَة	روغتیا ته دې مبارکي وایم
أُهَنِّئُکَ بِنَجَاحِک	د کامیابیدلو مبارکي درته وایم
أُهَنِّئُکَ بِفَوْزِکَ بِالمُباراةِ	مبارک دې وي ستا، کامیابی په مسابقه کې
أَفْضَلُ التَمنّیات	د سر لوړی په هیله دې
أَهْلاً	ښه راغلاست
حَظّاً سَعِیداً	نیکمرغه اوسې
أَتَمنّیَ لَکَ.....	تاسې لپاره.... غواړم
أَتمنّیَ لَکَ رِحْلَةً مُوفَّقَةً	تاسو ته کامیاب سفر غواړم
٥. شُکر	مننه کول
شُکْراً	مننه

بِكُلِّ سُرُور	په ډېره خوشحالی
شُكْراً لِمَجيئِک	د راتګ نه دې مننه
شُكْراً عَلَى هَدِيّتِک	ستاسې د تحفې نه مننه کوم
شُكْراً على إِعْتِنَائِک بِي	ستا د توجه نه مننه کوم
أَنْتُنَّ لَطِيفة جِدّاً	ته ډېره نرم مزاجه يې
٦. الوِدَاعُ	٦. الله پاماني
إِلَى اللِّقَاء	ستا د ملاقات په هيله
إِلَى الغَدَا	تر سبا
آسِف، لَقَدْ تأخَّرتُ	معذرت غواړم چې ناوخته راغلم
أَشْكُرُک عَلَى هٰذِهِ الزِّيَارَة	مننه ستا د راتلو نه
يَجِبُ أَنْ أَذْهَبَ، عَنْ إِذنِک	ستا په اجازه زه بايد لاړ شم؟
هَلْ نَسْتَطِيعُ اللِّقَاءَ غَداً؟	آيا کولای شو تاسې سبا وګورو
إِنْتَظِرْنِي قَلِيلاً!	څو لحظې ماته ايسار شئ
مَتَى سَأَرَاک؟	کله تاسو سره لېدای شم؟
تُصْبِحُ عَلَى خَير	سبا دې په خير
٧. شک، تأكيد	٧. شک او ټينګار
كَلَّا	هېڅکله نه
أَبَداً	هېڅ وخت

لا أُصَدِّقُ	باور نه کوم
لا أَسْتَطِيعُ	نه شم کولای
لا أُرِيدُ	نه غوام
رُبَّما	ښايي
هٰذا مُسْتَحِيل!	ناشونی دی!
لا أَظُنّ	گمان نه کوم
أنا مُطْمَئِنّ	زه باوري يم!
بِدُونِ شَک	بېشکه
حَتْماً، يَقيناً	خامخا
صَحِيحٌ/ غَيْرُ صَحِيحٍ	صحيح/ غلط
نَعَمْ	هو
كَلَامُک عَيْنُ الصَّوَاب	ستا خبره بلکل صحي ده

ډېر استعمالېدونکی فعلونه

افعال كَثِيرَةُ الاسْتِعْمَال

إِسْتَقْبَلَ	ښه راغلاست يې ووايه
أَشْعَلَ	اور يې بل کړه
أَغْلَقَ	بند يې کړه
أَقْلَعَ (لِلطَّائِرات)	والوته
أَكَلَ	خوراک يې وکړه
حَذَّرَ	وويرېده
حَضَّرَ	حاضر يې کړه
شَبَعَ	موړ شو
شَرِبَ	ويې څښه
ظَهَرَ	ښکاره شو
أَغْلى	ويې خوټاوه
فَتَحَ	خلاص يې کړه
فَهِمَ	پوه شو
هَبَطَ (لِلطَّائِرات)	په ځمکه کيناست
وَقَعَ	وغورځېد

خبرې اترې او پېژندګلوي
المُحادَثَةُ والتَعارُف

كَيفَ حَالُكَ؟	حال دې ښه دی
ما اسْمُكَ؟	ستا نوم څه دی
إسْمي....	زما نوم....
أَتُمانِعَ فِي أَنْ أَجْلِسَ هُنا؟	آیا تکلیف به وي چې زه دلته کینم
أَنا لُبنانيّ/ مصريّ/ عَرَبِيّ	زه لبناني یم/ مصري/ عرب یم
هَلْ تُحِبُّ أن تَخْرُجَ معي؟	آیا غواړې چې ما سره ووځې
نَعَم، أُحِبُّ ذَلِك	هو، همدارنګه غواړم
لا، شُكْرَاً	نه، مننه
نَعَمْ، أَرْجُوك	هو، هیله کوم
شُكْرَاً جَزِيلاً	ډېره مننه
آسِفٌ	خپه یم
أَنا هُنا فِي إجازَة	په رخصتۍ کې دلته یم
هَلْ تُمَانِعُ فِي أَنْ أُدَخِن؟	آیا تکلیف به وي چې سګرټ وڅکوم؟
هَلْ تُحِبُّ أَنْ تَشْرَبَ شَيئاً؟	آیا خوښ ګڼې چې څه وڅښې؟
هَلْ زُرْتَ بلَداً عَرَبِّياً مِنْ قَبْل؟	آیا عربي ژبې هېوادونه دې مخکې

	لېدلي وو؟
لا أَتَحَدَّثُ الإنكليزيةَ بِطَلاقَة	نه زه په انګليسي کمې خبرې کولای شم
مِنْ فَضْلَک عُدْ ما قُلْتَ	مهرباني تا چې څه وويل تکرار يې کړه
أَنا مسرورٌ بِلِقائِک	ستا په لېدو خوشحاله شوم
اَتَمَنّیٰ لَک نَهاراً مُمْتِعاً	ښه ورځ درته غواړم

ستونځې او شکايتونه
المُشکلات والشکاوی

هٰذِهِ لاتعمل (مؤنث) /هَذا لا يَعْمَل (مذکر)	دغه کار نه ورکوي
لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَفْتَحَ النافِذَة	نشم کولای چې کړکۍ خلاصه کړم
اَلْقُفْلُ مَکسور	قلف مات دی
لَيسْ هذا مَا طَلَبْتُ	ما چې غوښتل دا هغه نه دی
هَلْ تَسْتَطِيعُ مُساعَدَ تِي؟	آيا کولای شې ما سره مرسته وکړې
لَقَد فاتَني القِطار	ريل زما نه لاړ
لَقَدْ وَقَفَ الباصُ أماصِي	بس زما مخې ته ودرېده
هَلْ تَریٰ کيف يَعْمَلُ هذا؟	آيا نه ګورې دا څنګه يې کوي

أَتَتْرُكُنِي وَحْدِي	ما يواځې پرېږده
اَلْمَاءُ لَيْسَ ساخِنٍ	اوبه ګرمې نه دي
لا تُوجَدُ مِياهٌ ساخنةً!	ګرمې اوبه نه پيدا کېږي

غوښتنه

الرَغَبات

أُرِيدُ كُوباً مِنَ المَاءِ؟	يو ګلاس اوبه غواړم
أَنا عطشان	زه تږى يم
أَنَا جَائِع	زه وږى يم
هَلْ يُوجَدُ مَطْعمٌ قَرِيبٌ مِنْ هُنا	آيا دلته نږدې کوم هوټل شته؟
تَكَلَّمْ عَلَى مَهْلٍ، مِنْ فَضْلِك؟	مهرباني لږ په قرار خبرې وکړئ
دُلَّنِي عَلَى فُنْدُق... مِنْ فَضْلِك؟	مهرباني ماته د..... هوټل لاره وښاياست
أُرِيدُ أَنْ أَزُورَ المَعْرِض	غوام چې نندارتون وګورم
أَرْغَبُ فِي زِيَارَةِ الحَدِيقَة الاَمَّة	غواړم چې عمومي بڼ وګورم
هَلْ تُؤَدِّي لِي خِدْمَةً؟	آيا غواړې ماته څه خدمت وکړې
اِعْمَلْ لِي مَعْرُوفاً	ماته ښه کار وکړه
أُرِيدُ عُنْوانَك	ستا پته غواړم
اَتَمَنّى	اميد لرم

وزنونه او اندازې
اَلْاَوزان والْمَقاييس

طُنّ	ټن (۱۰۰۰) کیلو گرام
كِنْتَال	(۱۰۰) کیلو گرام
كِيلُو غرام	کیلو گرام
أُوقِيَّة	(۲٤) گرامه
جِرَام	گرام
مِيل	میل (۹۱٦) متر
كِيلُو مَتر	کیلو متر
مِتْر	متر
سَنْتِمِتْر	سانتي متر
مِلْيمِتْر	ملي متر
يَارد	یارد
قَدَم	قدم (فوټ)
هِكْتَار	هکتار
مِتْرٌ مُكَعَّب	متر مکعب
إِنْش	انچ
قِنينةٌ مِنْ....	یو بوتل د ......

كُوبٌ مِنْ	يو گيلاس د .....
لِترٌ مِنْ	يو ليتر د ......
كيلُو مِنْ....	يو كيلو د .....
نِصفُ كيلُو مِنْ...	نيم كيلو د .....
دُزينةٌ مِنْ...	يو درجن د ....
شَرِيحةٌ مِنْ....	يو كاشوغه د ....
صُندُوقٌ مِنْ....	يو صندق د .....
قِسمٌ مِنْ....	يوه برخه د ......
أُسْطُوانَة	استوانه
إِهليلَج – بَيضوي	بيضوي
دائِرَة	دائره
كُرَة	کُره
مُسْتَطِيل	مستطيل
مُثَلَّث	مثلث
مُربَّع	مربع
مَخروط	مخروط (هندسي شكل)
مُكَعَّبْ	مكعب
نِصْفُ دائِرَة	نيمه دايره

نِصْفُ كُرَة	نیمه کره
هَرَم	هرم هندسي شکل

کورنۍ او خپلوان

الاَهلُ والاَقارِبُ

أَبٌ	پلار
أُمٌّ	مور
إِبْنٌ	زوی
أَخٌ	ورور
أُخْت	خور
ابْنَة	لور
إِبنُ الأَخ	وراره
إِبْنَةُ الأخ	وريره
إِبْنُ الأُخْت	خوريې
إِبنَةُ الأُخْت	خورزه
إِبْنَةُ الخَال	د ماما لور
إِبْنَةُ العَم	د تره لور
إِمْرَأَةُ الأَخ	ورېندار
جَدٌّ	نیکه

جَدَّة	نيا
حَفِيد	لمسی
حَفِيدَة	لمسی
حَمَاة (أُمُّ الزَوجَة)	خواښې "د مېړه مور"
أُمُّ الزَّوج	خواښې "د ښځې پلار"
حَمٌ (أَبُو الزَّوْجَة)	خسر "د ښځې پلار"
حَمٌ (أَبُو الزَّوج)	خسر "د مېړه پلار"
خَالٌ	ماما
خَالَة	ترور
زَوْج	مېړه
زَوْجَة	ښځه
صِهْر (زَوجُ الابْنَة)	د لور مېړه "زوم"
صِهْر (زَوْجُ الأُخت)	د خور مېړه "اوښی"
عَمّ	تره "کاکا"
عَمّة	ترور "د پلار خور"
اَلوَالِدَان	مور او پلار

حیوانات او الوتونکي

الحَیَواناتُ والطُّیور

أَرْنَب	سوی
أَسَد	زمری
بَطّ	مرغاوی
بَعُوضَة	ماشی
بَقَرة	غوا
بُلْبُل	بلبل
ثَعْلَب	گیدړ
ثَوْر	غوایی
جَدْي	اوز
جُرَدْ	صحرايي مږ یا مږک
جَمَل	پیل مرغ
حَشَرَة	حشره
حِصَان	آس
حِمَار	خر
حَمَامَة	کوتره
حَمَل	وري

حَيَّة	مار
حَيَوان	حیوان
غَنَم، شَاة	میږه (پسه)
نَعْجَة	مږ
خَرُوف	وری (ګډ)
دُبّ	اېږه
دَجَاجَة	چرګه
دِيک	چرګ
ذِئْبٌ	لیوه
ذُبَابَة	مچ
سُلَحْفَاة	شمشتی
سَمَک	ماهي
سُنُونُو	شوپرک
ضَبْع	کوږ
ضِفْدَعَة	چنګښه
طَائِر (طُيُور)	الوتونکی
طَاوُوس	طاؤس
عِجْل	خوسکی

عُصفُور	چنچڼه
عَنْزَة	اوزه
غَزَالة	هوسۍ
غُرَاب	کارغه
فَأْر	موږک
فَرَاشة	پتنګ
فَرَس	نر آس
فِيل	پيل
قِرْد	بيزو
كَلْب	سپی
نَحْلَة	د شاتو مچۍ
نَسْر	"عقاب" يو ډول مارغه دی
نَعَامَة	پيل مرغ
نَمْر	پړانګ
نَمْلَةٌ	مېږی
هِرّ	نر پيشو
هِرَّة	ښځه پيشو
وَزّ	قاز

فَهْد	پش پړانګ
ببغاء	طوطي

بلنې

في الدَعَوات

هَل تَرْغَبُ في زِيارَتي؟	آيا غواړې چې زما ليدلو ته راشې؟
تَفَضَّلْ إلى بَيْتِنَا هٰذا المَساء	مهرباني زما کور ته نن شپه تشريف راوړه
هَلْ تُريدُ أَن نَقْضِيَ السَّهْرة مَعاً؟	آيا غواړې چې زما ملمستيا ته راشې
هَلْ لَدَيْک عَمَلٌ صَبَاحَ الغَد؟	آيا ته سبا سهار ته کار لرې؟
لَقَدْ دَعْوتُ الأَصدِقَاءَ إلَى حَفْلَةِ	په تحقيق سره خپل ملګرې ماښامي ته غوښتي
عَشَاءٍ فَأَتَمَنَّى أَن تَكُونَ مَعَنا	اميد لرم چې ته به ما سره يې
هَلْ أَسْطِيعُ رُؤْيَتَک مَرَّةً ثانِيَّة؟	آيا کولای شم چې تا سره دويم ځل وګورم
أَتَمَنَّى أَنْ تَكُونوا مَسْرُورِين!	هيله لرم چې تاسې خوشحاله ياست!

لیدنه کتنه

فِي الزِّيارَةَ

هَلْ تَرْغَبُ فِي زِيَارَتِنَا؟	آیا غواړې چې زما لیدو ته راشې؟
مَتَى سَتزُورُنا؟	څه وخت زما لیدو ته راځئ؟
لا تَتَأَخَّرْ، نَحْنُ بانْتِظَارِک	مه ایسارېږه ستا په انتظار یم
إِصْطَحِبْ صَدِيقَنا... مَعَک	زما ملگرى.... هم ځان سره راوله
تَعَالَ اجْلِسْ بِقُرْبِي	راځه زما ترځنگ کېنه
أَهْلاً وَسَهْلاً	ښه راغلاست
تَحِيَّاتِي إِلَى الجَمِيع	ټولو ته مې سلام وایه
رَافَقَتْكُمُ السَّلَامَة	په خیر سره ښه راغلی

گلونه الأَزْهار

بَنَفْسَج	بنفشه گل
زَنْبَق	سوسن گل
قَرَنْفُل	میخک گل
نَرْجِس	نرگس
شَقَائِقُ النُّعْمَان	لاله
وَرْد	گلاب
يَاسَمِين	یاسمین گل

ونې
الاشْجار

بَيْلَسَان	د خمان ونه
تِين	د انځر ونه
حَوْر	سپيدار
سَرْو	د ناژو ونه
سِنْدِيان	د بلوط ونه
شَرْبِين	سپين سرو ونه
شُوح	ناژو
صَفْصَاف	د ولې ونه
الصَّفْصَافُ البَاكِي	مجفون ونه
صَنَوْبَر	صنوبر
لَبْلَاب	لبلبو
نَخِيل	د کجورې ونه

ملګرتیا پیدا کول

بِنَاءُ صَدَاقات

كيف حالُک؟	حال دې ښه دی
هَلْ تُمَانِعُ فِي أَن أَجْلِسَ هُنا؟	آیا تکلیف به وي چې زه دلته کېښنم
فُستانٌ جَمِيلٌ	ښایسته جامې دي
هَلْ تَسْتَطِيعُ السَّهْرَ مَعِي هذه اللَّيلَة؟	آیا نن شپه ما سره شب ګیر تېروې؟
لَن أَنْسَاک أبداً	هېڅکله دې نه هېروم
ما عُنْوَانک؟	ستا پته څه ده؟
ما رَقَمُ هاتِفِک؟	د ټیلفون نمبر دې څو دی
هَلْ يُمْكِنُنِي الإِتَّصالَ بِک؟	آیا تاسره رابطه نیولی شم؟
مَتَى؟	کله؟

د ښایست سامانونه او ګاڼه

الأَدَواتُ الزِّينَة

إِصْبعُ أَحْمَرِ الشِّفَاة	د شونډو سرخي
دَبُوس لِلشَّعْر	سیخکې
صابُونَة	صابون

صَبْغَةٌ لِلشَّعْر	د ويښتانو رنګ
عِطْر	عطر
فُرْشَاةٌ لِلأَحْذِيَة	د بوټانو برش
فُرْشَاةٌ لِلأَسْنَان	د غاښونو برش
فُرْشَاةٌ لِلثِّيَاب	د جامو برش
فُرْشَاةٌ لِلشَّعْر	د ويښتانو برش
قَلَمُ التَّكْحِيل	د رنجو سلايي
كِرِيمٌ لِلْجِلْد	د پوستکي کريم
كِرِيمٌ لِلْحِلَاقَة	د ګيرې د خريلو کريم
مِشْط	ږمنځ
مَعْجُونُ الحِلَاقَة	د ګيرې کريم
مَعْجُونٌ لِلأَسْنَان	د غاښونو کريم
مِقَصُّ أَظَافِر	نوک تراش

په الوتکه کې سفر

السَّفَرُ بِالطَّائِرَة

أَيْنَ مَكْتَبُ (الطَّيران)؟	د هوايي مسافرو دفتر چېرته دی؟
أُرِيدُ أَنْ أَحْجُزَ مَكَانًا لِلسَّفَر	زه غواړم يو د سفر ټکټ واخلم
قَطْعُ تَذْكِرَةِ الطَّائِرَة	د طيارې د ټکټ اخيستل

مائَمَنُ بَطَاقَةِ السَّفَرِ إلى....؟	تر..... پورې د سفر ټکټ په څو دی؟
هَل المَطَارُ بَعِيدٌ عَنِ المَدِينَةِ؟	آيا هوايي ډګر د ښار نه لرې دی؟
أُرِيدُ أَنْ تَحْجُزَلِي تَذْكِرَتَيْ سَفَرَ	غواړم دوه ټکټه واخلم
أُرِيدُ سَيَّارَةً تُنْقِلُني إِلىٰ المَطار	يو تکسي غواړم چې هوايي ډګر ته مې ورسوي
مَتَى سَتُقْلِعُ الطَّائِرَة؟	کله الوتکه الوځي؟
هَلْ هُناك تأخيرٌ فى سَاعَةِ أَقْلاعِ الطَّائِرة	آيا هلته د الوتکې پرواز وروسته شوی دي؟
مَتَى نَصِلُ إِلَىٰ....؟	کله به.... ته ورسېږو؟
فِي أَيَّةِ مُدُنٍ تَهْبِطُ الطَّائِرَةُ فِي طَرِيقِنا؟	په کوم ښار کې طياره په لاره کې کوزېږي؟
هَلِ التَّدخِينُ مَمْنُوع؟	آيا سګرټ يا نور څه.... څکول منع دي؟
هَلْ يُفَتِّشُونَ الحَقَائِـبَ فِي المَطَارِ؟	آيا په هوايي ډګر کې سامانونه تلاشي کېږي؟
ما الوَزْنُ المُصَرَّحُ بِهِ لِلْمُسَافِرِ؟	مسافر سره د څومره وزن اجازه شته؟
هَلْ بِإِمْكَاني أَنْ أُغيِّرَ مَقْعَدِي؟	آيا کولای شم خپل ځای بدل کړم؟

هَلْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَفْتَحَ مُكَيِّف الهَواء؟	آيا کولای شم د هوا لاره خلاصه کړم؟
هٰذِهِ المَرَّةُ الأُولَى الّتي أَطِيرُ فِيها فِي الجَوِّ	دا لومړی ځل دی چې په الوتکه کې سپرېږم
كَمْ يَبْلُغُ عُلُوُّ الطَّائِرَةِ عَنِ الأَرْضِ الآن؟	اوس الوتکه دِ ځمکې نه څومره اوچته ده؟
الجَوُّ هَادِيءُ اليَوْمَ	نن هوا ښه ده
المُضِيفَة	ملمه پاله ښځه

ریل ګاډي کې سفر

السَّفَرُ بالقطار

أُرِيدُ السَّفَرَ بِالقِطار	غواړم په ریل ګاډي کې سفر وکړم
أَيْنَ المَحَطَّةُ، مِنْ فَضْلِك؟	د ریل ګاډي تم ځای چېرته دی؟
أَيْنَ شُبَّاكِ مَبِيعِ التَّذاكِر؟	د ټکټ خرڅولو ځای چېرته دی؟
أَعْطِنِي تَذْكِرَةَ ذَهابٍ وإِيابٍ	مهرباني! د تګ راتګ يو ټکټ ماته راکړئ
أَيْنَ مَكْتَبُ الأَمَانَاتِ؟	د امانتونو دفتر چېرته دی؟
كَمْ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَدْفَعَ؟	څومره بايد ورکړم؟

إِحْتَفِظْ بإيصَالِ مَكْتَبِ الأَمَانَاتِ	د امانتونو د دفتر وصولي سند ځان سره وساتئ
أَيْنَ غُرْفَةُ الأِنتِظار؟	د انتظار کوټه چېرته ده؟
هَلِ القِطَارُ سَرِيعٌ؟	آیا دا ریل ګاډی تیز ځي؟
فِي أيِّ سَاعَةٍ نَصِلُ إِلَى مَحَطَّةِ...؟	کله... تم ځای ته رسېږو؟
كَمْ سَاعَةً نَتَوَقَّفُ عَلَى الطَّرِيقِ	څومره وخت لاره کې درېږو؟
فِي أَيِّ مَحَطَّةٍ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أُغَيِّرَ القِطَارَ؟	په کوم ځای کې باید ریل ګاډی بدل کړم
كَمْ يَبْقَى مِنَ الوَقْتِ لِلْوُصُولِ إِلَى....؟	څومره وخت..... رسیدو ته پاتې دی؟
مِنْ أَيْنَ أَنْتَ قَادِمٌ؟	له کوم ځایه راغلی یاست؟
أَسْرِعْ حَتَّى لا يَفُوتَنَا القِطَار	زر شئ چې له ریل څخه پاتې نه شو
مِنْ فَضلِك، سَاعِدْنِي عَلَى حَمْلِ الحَقَائِبِ؟	مهرباني! زما سره د سامانونو په وړلو کې مرسته کولای شئ
تَأَخَّرَ القِطار	ریل وروسته کېدای شي
الأَمْتِعَة	سامانونه

د ټکسي سپرلي
رَکوبُ التّاکسي

أَيْنَ مَرْكَزُ سَيَّاراتِ التاكسي؟	چېرته دی د ټکسي تم ځای؟
أُرِيدُ سَيَّارَةَ تاكسي	ټکسي نيسم
أُرِيدُ الذَّهَابَ إِلَى المُتْحَفِ	غواړم چې موزيم ته لاړ شم
كَمْ أُجْرَةُ التّاكسي إِلَى....؟	تر.... پورې څومره کرايه ده؟
هَلِ المَكَانُ بَعِيد؟	آيا هغه ځای لرې دی؟
كَمْ هِيَ المَسَافَة؟	څومره مسافه ده؟
كَمْ يَلْزِمُ مِنَ الْوَقْتِ لِلْوُصُولِ إِلَى...؟	څومره وخت لازم دي.... ته په تګ کې
إِنْتَظِرْنِي قَلِيلاً	لږ زما انتظار وکړه
أُحِبُّ أَن أَتَعَرَّفَ عَلَى مَعَالِمِ المَدِينَةِ	غواړم د ښار سيل ځايونه وګورم
خُذْنِي إِلى الأَمَاكِنِ الأَثَرِيَّةِ فِى المَدِينَةِ، مِنْ فَضْلِك	په مهربانۍ سره ما د ښار قديمي ځايونو ته يوسه
دُلَّنِي على الإِمَاكِنِ الأَ ثرِيَّةِ فِي المَدِينَةِ، مِنْ فَضْلِك	په مهربانۍ زه غواړم د ښار قديمي ځايونه ورګورم
كَمْ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَدْفَعَ؟	څومره کرايه پر ما کېږي؟
أَلَيْسَ كَثِيراً؟	آيا زيات نه دی؟

قِفْ هُنَا، مِنْ فَضِلِکَ	مهرباني همدلته ودرېږه؟
اِتَّجِهْ بِي إِلَى الفندق	ښي لورې ته تاو شه
اِتَّجِهْ بِي إِلَى الشَّمال	چپ لورې ته تاو شه
اِتَّجِهْ بِي إِلَى اَلُنْدُق	ما هوټل ته يوسه
هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَأْتِيَ غَداً إِلَى الفُنْدُق السَّاعَةَ التَّاسِعَةَ صَبَاحاً؟	کولای شې چې سبا نهه بجې هوټل ته راشې؟
إِنِّي أَحْبَبْتُ مُرَافَقَتَکَ	ستا د ملګرتيا نه خوشحاله شوم
إِنَّکَ حَقّاً لَطِيف	ته ډېر مهربانه يې
شُکراً لَکَ	تانه مننه
إِحْتَفِظُوا بِالباقي	پاتې پيسې واخله
اعْطُوا أللإِنعام بِالبَاقي	پاتې ستا انعام شو
هَلْ أَسْرِعُوا قَليلاً	کولای شې لږ لاړ شې

په کشتۍ کې سفر

السَّفَرُ بالبَاخِرة

أُحِبُّ السَّفَرَ بالبَاخِرة	د کشتۍ سفر خوښوم
أَيْنَ مَرْكَزُ مَكْتَبِ شَرِكِ التَّسْفِيرِ البَحْرِيَّةِ؟	د بحري سفر دفتر چېرته دی؟
أُرِيدُ تَذْكَرَةَ ذَهَابٍ وَإِيَابٍ	یو د تګ او راتګ ټکټ اخلم
مَتَى تُقْلِعُ الباخِرَةُ؟	کشتۍ څه وخت حرکت کوي
أَرْجُوك أَنْ تُعْطِيَنِي تَذْكِرَةً مِنَ الدَّرَجَةِ الأُولَى؟	کولای شي چې اول درجه ټکټ ماته راکړې؟
هَلْ تَتَأَخَّرُ الباخِرَة؟	آیا کشتۍ ایساره ده؟
هَلْ يُمْكِنُنَا النُّزُولُ إِلى البَرِّ؟	آیا کولای شم چې وچې ته کوز شم؟
فِي أَيِّ يَومٍ تَصِلُ الباخِرَةُ إِلَى....؟	په څو ورځو کې کشتۍ.... ته رسېږي
ما الوَزْنُ الَّذِي يَحِقُّ لِلْمُسَافِرِ أَنْ يَحْمِلَهُ مَعَه؟	څومره وزن مسافر د ځان سره وړلای شي
هَلْ ثَمَنُ الطَّامِ مِنْ ضِمْنِ تَعْرِيفَةِ السَّفَرِ؟	آیا د خوراک پیسې په ټکټ کې شاملې دي؟

أُرِيدُ غُرْفَةً لِشَخْصٍ وَاحِدٍ	زه يو نفري کوټه غواړم
كَمْ يَوْماً سَتَدُومُ السَّفْرَةُ؟	دا سفر څو ورځې دوام لري؟
البَحْرُ هَادِيءٌ	بحر آرام دی
السَّمَاءُ صَافِيَةٌ	اسمان صاف دی
الأَمْوَاجُ مُضْطَرِبَةٌ	سمندر څپې وهي
ماذا أَفْعَلُ ضِدَّ دُوَارِ البَحْرِ؟	د بحر په منځ کې ګرداو سره باید څه وکړم؟
أَنَا لَا أُجِيدُ السِّبَاحَةَ	زه لامبو نه شم وهلای
أُرِيدُ اَنْ أُقابِلَ صَدِيقِى عَلَى ظَهْرِ السَّفِينَةِ	غواړم په کشتۍ کې د خپل ملګري سره مرسته وکړم

کوټه کرایه نیول

اسْتِئْجارُ غُرفَة

أُرِيدُ أَنْ أَسْتأْجِرَ غُرْفَةً فِي مَكَانٍ قَرِيبٍ مِنْ مَرْكَزِ عَمَلِي	غواړم د خپل کار د مرکز سره په نږدې ځای کې کوټه ونیسم
هَلْ لَدَيْکَ غُرْفَةٌ لِلإِيجار؟	آیا کرایه کوټه لرئ؟
كَمْ بَدَلَ إِيجَارُهَا شَهْرِيّاً؟	میاشتنۍ کرایه یې څو ده؟
هَلْ يَجِبُ أَنْ أَدْفَعَ سَلَفاً؟	آیا مخکې پیسې ورکړم؟
مَتَى أَسْتَسلِمُ غُرْفَتِي؟	کله راته کوټه تسلمېدای شي؟

أَدْفَعُ لَکَ کُلَّ اَخِرِ شَهْرٍ	د میاشتې آخر کې به کرایه درکوم
أَعطِنِي المِفْتَاح	کونجي راکړه
إِتَّفَقْنَا	موافقه مو وکړه
سِمْسَار	منځګړی
أُرِيدُ أن أُقِيمُ لِمُدَّةِ أُسْبُوعَين	غواړم دوه هفتې پاتې شم
كَم بَدلُ إيجارِها أُسبُوعياً؟	د یوې هفتې کرایه څومره ده؟
هَلْ لَدَيْک غُرفَةٌ أَرْخَص؟	ارزانه کوټه لرئ؟
هَلْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أرىٰ الغُرفَة؟	آیا کوټه کتلای شم؟

په ملمستون کې

فِي المَطْعَم

مَرْحَبَا	ښه راغلاست
كَارْسُون، ما عِنْدَكُمْ لِتَّرويقَةِ؟	چوپړه، د سهارناری لپاره څه لرئ؟
أُرِيدُ كَاكَاو	کاکاؤ غواړم
هَاتِ لِي وَجَبَةُ أَكلٍ	د خوراک لست راوړه
شَاي	چای
قَهْوَة بِحَلِيب	د شیدو چای
بَيْضَتَيْن مَقلِيَّتَيْنِ	وشیدلی هګی
جُبْنَة وَ زَيْتُون أَسْوَد	تور غوړي او پنیر

خُبْزٌ طَازَج	تازه ډوډۍ
قِطْعَةُ خُبْزٍ	یو پرچه ډوډۍ
وَجَبَةُ أَكْلٍ	یو وخت خوراک
زُبْدَة وَ مُرَبّی	کوچ او مربا
أَعْطِنِي قَدَحَ مَاءٍ	یو ګلاس اوبه راکړه
أَعْطِنِي لائِحَةَ طَعَامِ الغَدَاءِ؟	د غرمې د ډوډۍ لیست به راوړې؟
تَفَضَّلْ، ماذا تُرِيدُونَ؟	مهرباني وکړئ څه غواړې؟
أُرِيدُ طَاوِلَةً لِشَخْصَينِ	دوه کسیز میز غواړم
هَلْ هٰذِهِ الطاوِلَةُ مَحْجُوزَة؟	آیا دغه میز نیول شوی دی
بِصِحَّتِک!	په سلامتی دې
الحِسَابُ، مِنْ فَضْلِک	مهرباني بیل واخله
إِحْتَفِظْ بِالبَاقي	باقي ستا شوې
شُكْراً	مننه
إِلَی اللِّقاء	د بیا لیدو په هیله
الأَدَوَت	د خوړو سامانونه
مِلْعَقَة	کاشوغه
شَوْكَة	کاشک پنجه
سِكِّين	چاړه

مَحْرَمَة	د ډوډۍ دسترخوان
صَحْن	کاسه
المَآكِل	خوراکونه
أرْضي شَوْكي	کرېلې
بَاذِنْجَان	تور بانجان
بَازِيلّا	فاصله
بامِيَة	بنډۍ
بَطَاطَا مَسْلُوقَة	کچالو جوشیدلی
بَطَاطَا مَشْوِيَّة	چيپس کچالو
بَطَاطَا مَقْلِيّة	سره کړي کچالو
بَيْضٌ مَسْلُوقٌ	جوش شوې هګۍ
بَيْضٌ مَقِلِيّ	نیم چوشه هګۍ
جُبْن	پنير
حَليب	شيدې
حِمِّص	چولې
خُبْز	ډوډۍ
خَسّ	کاهو
دَجَاجٌ مَعَ الأُرز	چرګ پلو

رُزٌّ مَعَ اللَّحْمِ المَشْوِيّ	چلو کباب
رُزٌّ/ رُزٌ مَطْبوخ	دم پوخته وريجې
زُبْدَة	کوچ
زَيْت	غوړي
زَيْتُون	زيتون
سَرْدِين	يو ډول ماهي
سَلَطَةُ بَنَدُورَة	رومي بانجانو سلاته
سَلَطَةُ خُضَر	د سبزيجاتو سلات
سَمَكٌ مَشْوِيّ	کباب شوی ماهي
سَمَكٌ مَقْلِيّ	سور کړې ماهي
شُوربَةُ خُضَر	د سبزيجاتو خوروا
شُوربَةُ دَجَاج	د چرگ خوروا
ضِلْعُ خَرُوفٍ	د گډ پښتی
طُون	تن ماهي
عِجَّةُ بَيْض	د هگۍ ژېړ
فَرُّوجٌ مَشويٌّ	کباب شوی چور گوړی
فَرُّوجٌ مَقْلِيّ	سور کړی چور گوړی
دَجَاجَةٌ مَشْوِيَّة	وريته چرگه

قِنْبِيط (أَرْنَبِيط)	ګرم ګل
كُوسَا	کدو
كَبابُ قِطَع	ټوټه شوی کباب
كَبابُ كُفْتَة	کباب شوې کیمه
كُرَاتُ لَحْمٍ مَفْرُومٍ	کوفته
لَبَن	ماسته
لَحْم	غوښه
لَحْم بَقَرِيٍّ مَشْوِيّ	د غويي کباب شوې غوښه
بَقَر/ غَنَم/ حَمْل	غوا/ مېږه/ وری
لُوبِيَاء	کُرخې
مِلْح	مالګه
نُخاعَات	مغز
يَخْنَة	کتغ
بَنَدُورَة	رومي بانجان
جَزَر	ګازره
بَصَل	پیاز
بَقْدُونِس	دانیال
ثُوم	اوږه

خَسّ	کاهو
خِيَار	بادرنګ
فلفلک/ فِلْفِلْ حُلو – فُلفُل حُلوْ	خواږه مرچک
فِجْل	مولۍ
مَلْفُوف	ګلپي
اِسْفِناج/ سَبانِخ	پالک
نَعْنَاع	وينلی (پودينه)
الفَاكِهَة	ميوه
إجَّاص، كُمَّثْرَىٰ	ناک
بُرْتُقال	مالټه
بَطِّيخ أَحْمَر	هندوانه
بَطِّيخ أَصْفَر (شَمّام)	خټکی
بَطِّيخٌ أَخْضَر	خربوزه
لاخةُ بَطِّيخ	د خربوزې ترازه
كِرِيثَاء	د خرما غوره
تُفَّاح	منه
تَمْرٌ، بَلَح	خرما (کجورې)
تِين	انځر

خَوْخ	شفتالو
دُرّاق	الوچه
رُمّان	انار
عِنَب	انګور
فِرِيز (فَرَاولَة)	پرنګي توت
كَرَز	ګيلاس
مِشْمِش	زردالو
مَوْز	کېله
يُوسُف أَفَنْدِي	کينو
التَّوابِل	د خوړو مصاله
فُلْفُل	مرچک
خَرْدَل	د سپېلني دانه
خَلّ	سرکه
كَمُّون	زيره
مِلْح	مالګه
ماذا تَقْرِحُ عَلَينا؟	تاسې څه شی غواړئ
نُرِيدُ شَراباً أَوّلاً	غواړم لومړی څه وڅښم

خواړه، میوې، سبزیجات، حبوبات
اَطْعِمَة، فَوَاکه، خَضْرَوات، حُبُوب

إِجَّاص، كُمَثَّرىٰ	ناک
أَرُزّ	وریجې
أَكْل	خوړل
بَاذِنْجَان	بانجان
بُرْتُقَال	مالټه
بِسْكُوِيت	بسکټ کلچه
بَصَل	پیاز
بَطَاطَا	کچالو
بَطِّيخٌ أَحْمَر	هندوانه
بَطِّيخٌ أَصْفَر	خربوزه
بَقْدُونِس	دنیا
بَلَحْ	خرما
كِرِيثَاء	غوره خرما
فُلْفُل	مرچک
بَيْض	هگۍ
بَيْض مَسْلُوق	جوش شوې هگۍ

بَيْضٌ مَقْلِيّ	نیم پوخته هګۍ
تِرْوِيقَة	سهارناری
تُفَّاح	مڼه
تَمْر	کجوره
تِين	انځر
ثُوم	هوږه
جَائِع	وږی
جُبْن	پنير
جَوْز	چارمغز
حَلْوِيّات	شريني
حَلِيب	شوده
حِمِّص	نخود
حَلِيب سَاخِن	ګرم شوده
حَلِيب مُبسْتَر	پاکتهي شيدې
خُبْز	ډوډۍ
خَلّ	سرکه
خَوْخ	آلو
خِيَار	بادرنګ

دَجَاجَة	چرگه
دُرَّاق	شفتالو
رُمان	انار
زُبْدَة	کوچ
زَيْت	غوړي
زَيْتُون	زيتون
سُكَّرِ (نَاعِمْ)	بوره
سُكَّر (قَطعٍ)	قند
سَلَطَة	سلات
سُمَّاق	سماک
سَمَک	کب
سَمْن	غوړي
دِبْس التَّمْر	د خرما شيره
دِبْس العِنَب	د انگورو شيڼره
حَلْوىٰ، حَلْوِيّات	شيريني
حَلَوانى، بَائِعُ الحَلَوِيَات	حلوا خرخوونکی
مَصْنَعُ الحَلّوِيَات	د ميوې شريني جوړونکی
شَاى	چاى

شَمَنْدَر	چغندر
طَعَام	غذا
عِجَّة	وریته شوې هگی
عَدَسْ	نسک (دال)
عَسَلْ	شهد
عَشَاء	ماسخوتن
عَطْشَان	تږی
عِنَب	انگور
غَدَاء	سبا
فَاصُوليا	فاصله
فاكِهَة	تازه میوه
فِجْل	ملی
فَرُّوج	چورگوړی
فَرُّوجٌ مَشوِيٌّ	کباب شوی چوړ گوړی
فَرُّوجٌ مَقْلِيٌّ	سور شوی چور گوړی
فُسْتُق حَلَبِيّ	پسته
فُول	لوبیا
قَهْوَة	شین چای

كَبَاب (كُفْتَه)	چکن کباب
كَبِد	ينه
كَرَز	گيلاس
كُوسَا	کدو
لَبَن	مستې
لَبْنَة	چکه
لَحْم	غوښه
لَحْمٌ مَسْلُوق	نيم پوخته غوښه
لَحْمٌ مَشْوِيّ	کباب شوې غوښه
لَحْمٌ مَقْلِيّ	سره کړې غوښه
لَحْمُ الحَولِي	د خوسی غوښه
لَحْمُ الغَنَم	د پسه غوښه
لُحُومٌ بارِدَةٌ	يخه شوې غوښه
لَيْمُون حَامِض	ترش ليمو
مَاء	اوبه
مُرَبَّى	مربع
مَلْفُوف	گلپې
نَعْنَاع	اينلی (پودينه)

د څښلو شیان

اَشْرِبَة (مُرَطّب)

حَلِیب	شیدې
اَلْمَخِیص، رائب اللَّبَنْ	شمږې (تروې)
لَبن خَاثِر (الجزایر)	د الجزائر شیدې
لَبَن (عراق)	د عراق شیدې
لَبَن سَائِل (مصر)	د مصر شیدې
لَبَن رائب (خلیج فارس)	د خلیج فارس شیدې
شَای	چاې
شُرْب	څښکل
عَطَش	تږی کېدل
عَصِیرُ الفَوَاکِه	د میوې جوس
عَصِیرُ تُفَّاح	د مڼې جوس
عَصِیرُ جَزَر	د گازرو جوس
عَصِیرُ لَیْمُون	جوس
قَهْوَة	قاوه چاې
کَاکَاوُ	کاکاو

لَبَن	شيدې
لِيمونَادَة	د ليمو شربت
مَاء	اوبه
مُرَطِّب	خوږوبيدل
بِيْبسِي	پيپسي
كُولاَ	کوکاکولا
مُرَطّبات، غازُوزَة	خالص شربت

په بازار کې
فِي السُّوق

فُلُوس فُرَاطَة	وړه روپۍ
مَا ثَمَنُ هٰذَا؟	دا په څو دی؟
هَلْ عِنْدَكَ أَفْضَلُ مِنْهُ؟	له دې نه ښه لرې؟
هَلْ عِنْدَكَ أَرْخَصُ مِنْهُ؟	له دې نه ارزانه لرې؟
لَسْتُ بِحَاجَةٍ إِلَيْهِ، شُكْراً	مهرباني دې ته ضروت نه لرم
أُرِيدُ مِنْ هٰذا الصِّنْف	له دې جنس څخه يې غواړم
هٰذَا يُعْجِبُنِي	دا زما خوښ دی
أَرِنِي هٰذَا، مِنْ فَضْلِك؟	مهرباني دا راته ښودلای شې؟

أُرِيدُ التَّخْفِيضَ الهَائِلَ فِی اَسْعَارِ البَضَائِعِ	د کالیو په نرخ کې ډېر کموالی غواړم
هَلْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أُجَرِّبَ هٰذَا؟	آیا کولای شم دا امتحان کړم؟
كَمْ يَبْلُغُ ثَمَنُ الكِيلو/ المِتر؟	د یو کیلو یا/ میتر بیه څومره ده؟
لُفَّهُ لِي، مِنْ فَضْلِک	مهرباني هغه زما لپاره بسته کړه
إِنَّنِي أَتَفَرَّجُ فَحَسْبَ	زه ګورم څنګه دی
شُكْراً	مننه
حِسَابُ المَبِيعَات	د خرڅ شوي شیانو حساب

په لاره کې

فِي الشَّارِع

صبَاحُ الخَيْرِ، يا سَيِّدي	سهار دې په خير ای ښاغليه
مِنْ فَضْلِک، أَيْنَ الطَّرِيقُ المُؤَدّي إِلى فُنْدُق....؟	مهرباني..... هوټل ته کومه لار تللې؟
مِنْ هُنَا	له دې ځایه
أَرْجُوک أَلاَ تُرَافِقُنِي لأَنّني غَرِيب؟	زه مسافر یم تاته د ښوداني هیله کوم
لَدَيَّ عَمَلٌ الآنَ، ولكِنْ سَأُرسِلُ مَعَک شَخْصاً	زه اوس کار لرم، خو تا سره به یو بل څوک ولېږم

أَيْنَ نَحْنُ الآنَ؟	مونږ اوس چېرته يو؟
مَا اسْمُ هٰذَا الشَّارِع؟	د دې سړک څه نوم دی؟
أَيْنَ مَحَطَّةُ التَّاكْسِي؟	د ټکسي آډه چېرته ده؟
كَيْفَ يُمْكِنُنِي الوُصُولَ إِلَى المَحَطَّةِ؟	څنګه کولای شم چې آډې ته ورسېږم؟
حَتَّى أيِّ سَاعَةٍ تَسْتَقْبِلُ زبائِنَهَا؟	ته څه وخت پورې مشتري قبلوې
هَلْ يُوجَدُ مُتْحَفٌ فِي المَدِينَة؟	آيا په دې ښار کې موزيم شته؟
كَيْفَ يُمْكِنُ زِيَارَتُهُ	څنګه يې ليدی شو؟
مَتَى سَيَنْتَهِي عَمَلُک؟	ستا کار کله ختمېږي؟
لَيْتَنِي كُنْتُ أَسْتَطِيعُ المَجِيءَ باكِراً .	کاشکې زه ژر رسېدلای شوای
عَلَيَّ أَنْ لا أتأخَّرَ	بايد ناوخته نکړم
أُحِبُّ مُرَافَقَتَک	ستا ملګرتيا خوښوم
أعجَبَتْنِي أَخْلاقُک	ستا اخلاق زما خوښ دی
حَسَنا	ډېر ښه
شُكْراً لَک	تاسې نه مننه

په بانک يا صرافۍ کې

فِي المَصْرِف (فِي البَنْک)

هَلْ يُوجَدُ مَصْرِفٌ قَرِيبٌ؟	آيا نږدې صرافي شته؟
أَيْنَ يُوجَدُ مَكْتَبٌ لِلصِّرَافَة؟	د صرافۍ دفتر به چېرته پيدا کړم؟
هَلْ تُصْرفُ لِي هٰذا الشِّيک؟	آيا ماته دا چيک په پيسو بدلولای شي؟
ما سِعْرُ صَرْفِ الدُّولا ر الأميرِكِيّ؟	د امريکايي ډالرو نرخ څومره دی؟
أُرِيدُ أَنْ أَسْحَبَ دَرَاهِم	زه غواړم درهمونه واخلم
أُرِيدُ أَن أَضَعَ دَرَاهِمَ فِي حِسَابِي	زه غواړم خپل بانکي حساب کې پيسې واچوم
عِنْدِي حَوَالَة	ما سره بانکي حواله شته
أُرِيدُ أَنْ أَدْفَعَ	زه غواړم پيسې واچوم
أَيْنَ الصُّنْدُوق؟	صندوق چېرته دی؟
أُرِيدُ أَنْ أَشْتَرِيَ أَسْهُماً	زه غواړم چې سهم واخلم
أَعْطِنِي إِيصالاً	مهرباني رسيد راکړئ
فِي أَيَّةٍ يَفْتَحُ المَصْرِف	په څو بجو صرافي خلاصېږي؟
مِنْ فِضْلِک، صَرِّفْ لِي مِئَةُ دُولَا ر	مهرباني ماته سل ډالر تبديل کړه
فائِدَةٌ مُرْتَفِعَة	د زياتې ګټې قيمت

فائِدَةٌ مُنْخَفِضَة	د کمې کتې قیمت
مَصْرِفٌ مَرْكَزِيٌّ	مرکزي بانک
مَكْتَبُ مُدِير	د مدیر دفتر
فَرْعُ مَصْرِف	د بانګ څانګه

د پولیسو په حوزه کې
في دائِرَةِ الشُّرطَة

مِنْ فَضْلِک، أَيْنَ أَقْرَبُ مَرْكَزٍ لِلشُّرْطَة؟	مهرباني وکړه نږدې د پولیسو حوزه چېرته ده؟
لَقَدْ سَرَقُوا جَوَازَ سَفَرِي وَحَقِيبَتِي	زما پاسپورت او بکس یې غلا کړی دی
أُرِيدُ تَقْدِيمَ دَعْوَى ضِدّ مَجْهُول	زه غواړم په یو نه پیژندونکی کس دعوه وکړم
لا أَتَّهِمُ أَحَداً	په چا تهمت نه کوم
لَقَدْ سَرَقُوا مِنْ سَيَّارَتِي...	زما موټر نه یې غلا کړې ده
شُرْطِيّ	پولیس
مُجْرِم	ګنهګار
سَارِق	غل

ډاکټر سره

عِندَ الطَّبيب

صَباحُ الخَيْرِ يا دكتور	سهار په خير داكټر صيب!
صِحَّتِي لَيْسَتْ جَيِّدَة	زما صحت ښه نه دی
لَا أَسْتَطِيعُ التَّنَفُّسَ جيِّداً	ښه تنفس نشم كولاى
إِنِّي أشعُرُ بانْحِرافٍ عامّ	د ټول بدن درد حس كوم
أَنا مُصابٌ بالزُّكامِ	په زکام اخته شوی يم
لَا أَسْتَطِيعُ أَن أُحرِّك يَدِي	خپل لاس خو ځولاى نه شم
هَلْ أَنَا بِحَاجَةٍ إِلَى دُخُولِ مُسْتَشْفَى؟	آيا ضرورت دی چې روغتون ته لاړ شم
أُحِبُّ أُجْرِيَ فَحْصاً عامّاً	زه غواړم چې ټول بدن معاينه كړم
تَحْلِيلُ دَم	وينه معاينه كول
أَشْعُرُ بالتَّقَيُّوء	كانګې راځي
لَيْسَ عِنْدِي شَهِيَّةٌ لِلأَكْلِ	د خوراك اشتها نه لرم
أَيْنَ بِإمكاني أَنْ أَجِدَ هَذا الدَّوَاء؟	دا دوا چيرته پيدا كيږي؟
خُذْ هٰذِهِ الوَصْفَةَ الطِبِّيَّة	دغه طبي نسخه واخله
مَاذا يَجِبُ عَلَيَّ أَعْمَل؟	بايد څه وكړم
مِنْ فَضْلِك، إِسْتَدْعِ لِي طَبِيباً	مهرباني ماته متخصص ډاكټر

مُخْتَصَاً	راوغواړه
هَلْ يَجِبُ أَخْذُ حَرَارَتِي؟	آيا حرارت بايد وکتل شي؟
هَلْ يَلْزِمُ لِي صُورَةٌ بالأَشِعَّةِ؟	آيا عکس اخستل ضروري دی؟
هَلْ أَعُودُ إِلَيْک بَعْد إِنْتِهَاءِ الدَّوَاءِ؟	آيا د دوا د ختمېدو نه وروسته تاسي ته راشم؟
هٰذا الدَّوَاءُ سَرِيعُ المَفعُول	دا دوا ډېر ژر تاثير کوونکی ده
هَلِ التَّدخِينُ يُؤَثِّرُ عَلَى صِحَّتِي؟	آيا سگرت څښل زما په صحت تاثير کوي؟
قِسْ لِي نَبَضِي، مِنْ فَضْلِک	مهرباني زما نبض وگوره
أَشْعُر بِأَلَمٍ هُنا	دغه ځای مي خوږېږي
خُذْهٰذِه الأَقراص مَرَّتَينِ فِي اليوم	دغه گولۍ د ورځې دوه ځله وخوره
هَل أَنا بِحاجَةٍ لِعَمليةٍ جَرّاحِيَّة؟	زه بايد عمليات شم
إِنَّها مَحْمُومة	هغه ښځه تبه لري
عندي حَسّاسِيةٌ ضِدَّ...	زه هغه..... سره حساسيت لرم
هَلِ الأَمْر خَطِيرٌ؟	آيا کومه خطرناکه ناروغي ده؟
كَمْ يَتَوَجَّبُ عَلَيَّ أَنْ اَدْفَعَ	خومره بايد وکړم؟
أُرِيدُ إِيصالاً مِن أَجْلِ شَرِكَةِ التَّأْمينِ؟	آيا ممکنه ده چې يو درملي رسيد بيمې ماته راکړې؟

مريضتيا

اَلْمَرَض

يا دُكْتُور! إِنِّي أَشْكُو أَلَمَاً فِي رَأْسِي	داکتر صيب سر مې خوږېږي
حَرَارَتِي مُرْتَفِعَة	فشار مې ختلی
أَنَا مُصَابٌ بِالرَّشَح	په زکام اخته شوی يم
هَلْ مِنَ الضَّرُورِيّ أَنْ أَذْهَبَ إِلى المُسْتَشْفَى؟	آيا ضرور ده چې شفاخانې ته لاړ شم؟
عِنْدِي مَغَص	زما اسهال دی
إِنِّي أَشْعُرُ بِوَجَعٍ فِي هَذا المَكَان	دغه ځای مې خوږېږي
أَرَق	بې خوبي
أَلَم	درد
إِسْهَال	اسهال
إِقْلَعِ الأَضْرَاسَ المُتَبَقِّيَة	پاتې غاښونه وباسه
أُرِيدُ أَنْ أَضَعَ ضِرساً اِصْطِناعِياً	غوام مصنوعي غاښونه کېږدم
كَمْ هِيَ كِلْفَتُهُ؟	فيس يې څومره دی؟
هَلْ أَتَمَكَّنُ مِنَ الأَكْلِ فِيهِ جَيِّداً؟	آيا ښه خوراک ورسره خوړلی شم؟
مَتَى تُفْتَحُ العِيادَةُ صَباحَاً؟	روغتون سبا څه وخت خلاصېږي؟
مَتَى أَعُودُ إِلى العِيادَةِ؟	روغتون ته کله بيا راشم؟

ضِرْسُ العَقْل	د عقل غاښونه
إِبْرَةُ بَنْجٍ	د بې حوښې دارو
إِلْتِهاب	پړسوب
ضِدُّ الالْتِهاب	د پړسوب ضد
هَلْ فِيهِ خَرَّاج؟	آيا پړسيدلی؟

په درملتون کې
فِي الصَّيدَلِيَّة

هَلْ تُوجَدُ صَيْدَلِيَّةٌ قَرِيبَةٌ؟	آيا درملتون نږدې شته؟
أُرِيدُ دَوَاءً ضِدَّ السُّعَالِ	د ټوخي دارو غواړم
هَلْ تُعْطِنِي شَيئاً ضِدَّ...؟	آيا د.... ضد دارو لرئ؟
أَعْطِنِي عُلْبَةَ أَسْبرين، مِنْ فِضْلِك	مهرباني وکړئ يو پاکټ ډسپرين کولی راکړه
هَلْ أَسْتَطِيعُ شِرَاءَ دَوَاءٍ دُون وَصْفَةٍ طِبِّيَّةٍ؟	آيا بغير له نسخې څخه دارو واخلم؟
مَا هِيَ طَرِيقَةُ اسْتِعْمَالِهِ؟	د استعمال طريقه څنګه ده؟
إِنِّي أَشْعُرُ بِحَرَارَةٍ	زه تبه لرم
هَلْ عِنْدَک دَوَاءٌ لِلتَّسْكِين؟	آيا د درد د سکون دوا لرې؟

هَلْ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَسْتَشِيرَ طَبِيباً؟	آیا ضرور ده چې ډاکټر سره مشوره وکړم؟
أُرِيدُ مُطهّراً لِلجُرْح	د زخم د پاکوالی دارو غواړم
هَلْ يَلْزِمُنِي مُسْتَشْفَى؟	آیا ضرور باید روغتون ته لاړ شم؟
إِنِّي أَشْكُو قِلَّةَ النَّوْم	د بې خوبۍ نه شکایت لرم
أَنَا مُتَأَلِّم	زه درمند یم
أَنَا مَرِيض	زه بیمار یم
قَلْبِي يَخْفِقُ	زړه مې لړزېږي
كَشْفٌ طِبِّيّ	کلینکي کتنه (معاینه)
دَوْخَة	سر گرځېدل
أَلَمُ مَعِدَة	د معدې درد
كَمْ مَرَّةً اخُذُ الدَّواءُ؟	د دې دوایي نه څو وارې وخورم؟
هَلْ هٰذا الدَّواء مَأموناً للأطفال	آیا دا دارو ماشومانو ته هم ښه دی
مَعجونُ أسنان	د غاښونو کریم

په موزيم کې
فِي المُتْحَف

مَتَى يُفْتَحُ المُتْحَف؟	موزيم څه وخت خلاصېږي؟
كَيْفَ يُمْكِنُ زِيَارَة المُتْحَف؟	څنګه به موزيم وګورو؟
أَنَا أَهْتَمُّ بالفَنِّ	زه په فني کارونو کې لګيا يم
تَمَاثِيل	مجسمې
نَحْت	تراش کول
لِمَن هٰذا العَمَل؟	دا د چا کار دی؟
إِلَى أَيِّ عَهْدٍ يَعُودُ عُمْرُ هٰذا العَمَلَ	هغه کله جوړ شوی دی؟
نَحَّات	تراشي کوونکی
فَنَّان	هنرمند
رَسَّام	انځورګر
مُهَنْدِسٌ (مِعْمَارِيّ)	اينجنر ـ معمار
عِمَارة	تعمير

په سیګرټ پلورنځي کې
عِندَ بائِعِ التبْغ

مِنْ فَضْلِک، أَیْنَ أَجِدُ بَائِعاً للتَّبْغ؟	مهرباني له کومه ځایه سګرټ پلورنځی پېدا کړم
مَا ثَمَنُ عُلْبَةِ السَّجَائِرِ مِنْ هذا النَّوْع؟	دغه د سګرټ قطي څو ده؟
أُرِیدُ نَوْعاً أَفْضَل	له دې څخه ښه غواړم
هَلْ عِنْدک عُلْبة...؟	آیا تا سره د ...... قطۍ شته؟
هَلْ أَجِدُ عِنْدَک سِیجَاراً؟	آیا تا سره د پاڼې سګرټ شته؟
سِیجَارَة	سګرټ
عُلْبَةُ سَجَائِرِ	د سګرټو قطۍ
مِنْفَضَة یا طَفّایَة	سګرټ داني
عُلبَة سِیجَار	د سګرټو قطۍ
زِیّاد (عراق)	سګرټ لایټر
غَلْیُون	چلم
عُلْبَة ثِقاب	ګوګړ
قَدَّاحَة	یو ډول سګرټ لایټر

بزاز سره

عِندَ بائِع الاَقْمِشَة

التَّعابِيرُ المُمْكِنُ اسْتِخْدَامُهَا عمومي تعبيرونه او مروبطه اصطلاحات

اَيْنِ مَعْرِض المَلابِس	رخت پلورنځی چېرته دی
(مَحَلّات المَلابِس)؟	(بزازي چېرته ده
أُرِيدُ قُمَاشًا مِنَ القُطْنِ، مِنْ فَضْلِك	مننه زه د پنبې ټوکر غواړم
أُرِيدُ قُمَاشاً مِنَ الصُّوفِ	زه د وړيو ټوکر غواړم
أُرِيدُ قُمَاشاً مِنَ الكِتَان	زه د کتان ټوکر غواړم
أُرِيدُ قُمَاشاً مِنَ الحَرِيرِ	زه د وريښمو ټوکر غواړم
أَرِنِي هٰذَا القُمَاشَ مِنْ فَضْلِك	مهرباني دغه ټوکر راوښايست
أُرِيدُ قُمَاشاً لَوْنُهُ...	زه..... رنګه ټوکر غواړم
كَمْ ثَمَنُ المِتْرِ؟	څو روپۍ متر دی؟
كَمْ مِتْراً يَلْزَمُ لِخِيَاطَة.....؟	د..... کنډلو لپاره څومره پکار ده؟
مَا ثَمَنُ هٰذَا؟	دا څومره قيمت لري؟
أُرِيدُ مِنْ لَوْنٍ اَخر؟	بل رنګ غواړم؟
أُرِيدُ ثَلاثَةَ أَمْتَارٍ مِنْ هٰذَا القُمَاش	د دغه ټوکر نه درې متره غواړم
هَلْ أَقِيسُ هٰذَا؟	آيا اغوستلی يې شم؟

أَين غُرَف التَغيير؟	د اغوستلو ځای چېرته دی؟
هَلْ لَدَيک قِياسٌ أَکْبَر؟	آیا تاسې سره د دې نه لوی شته
مِنْ فِضْلِک، أَعْطِني الفاتُورة	مهرباني د حساب بيل راکړئ

أَسماءُ الثِّياب	د جامو نومونه
بَنْطَلُون	پتلون
بِيجَامَا	پرتوگ
تَنُّورة	لمن
جَاکِيت	جاکټ
جَوَارِب	جرابې
خَيْط	تار
رُوب	د شپې جامه
زِرّ	تکمه (بټن)
زُنَّار، حِزَام	ملا بند
شَال	گلو بند
شَرْشَف	دسپاک
صَدْرِيَّة	واسکټ
فُوطَةُ سُفْرَة	د ډوډې دسترخوان

قُبَّعَة	خولۍ
قُبَّعَةٌ رِجّالِيَّة	د سړيو خولۍ
قُبَّعَةٌ نِسائِيَّة	زنانيي خولۍ
قُبَّعَةٌ ولادِيَّة	د ماشومانو خولۍ
قُفَّاز	دسکش
قُمَاش	ټوکر
قَمِيص	کميس
مَايُوه	روي پاک
مِشَدّ	کمر بند
مِعْطَف	چپنه
مِنْشَفَة	لاس وچ
مِنْدِيل (مَحْرَمَة)	دسمال
شُورت	نيکر

خیاط سره

عِندَ الخَیاط

أُرِيدُ أَنْ تَخِيطَ لِي طَقْمَاً مِنْ فَضْلِک	مننه غواړم یو جوړ جامې راته وګنډې
أُرِيدُ أَنْ تُقِصِّرَ لِي هٰذَا البَنْطَلُون	غواړم پتلون راته لنډ کړئ
أُرِيدُ أَنْ تَخِيطَ لِي بِذْلَةً مِنْ هٰذَا القُمَاشِ	غواړم د دې ټوکر نه راته یو جوړ جامې وګنډې
مَتَى سَتَكُونُ البُروقَة الأُولَى؟	کله یې اول ځل اغوستلای شم؟
البَنْطَلُونُ ضَيِّق	پتلون تنګ دی
الجَاكِيتُ وَاسِعَة	جاکټ ازاد دی
أُرِيدُ أَنْ أَرَىٰ نفسي في المِرْآةَ	غواړم په هنداره کې ځان وګورم
كَمْ عَلَيَّ أَنْ أَدْفَع	په ما باندې څومره دی چې ورکړم
هَلْ أَستَطِيعُ تَجْرِبة الجَاكِيت؟	آیا دا جاکټ ازمویلای شم؟
إِبْرة، مِخْيَط	ستن
بُرُوقه	ګنډه (وړی)
بِطَانَة	آستر
بَنْطَلُون	پتلون
تَنُورَة	لمن

جَيْبَة	ګريوان
خَصْر	د ملا اړخ
خَيّاط	ګنډونکی
خَيّاطَة	ګنډونکې
خِياطة	ګنډل
خَيْط	تار
دَبُّوس	ستن
زِرّ	بټن
سُتْرَة (جَاكِيت)	جاکټ
صُوف	وړی
ضَيِّق	تنګ
طُول	اوږدوالی
طَوِيل	اوږد
ظَهْر	شا
عَرْض	پلن والی
فُسْتَان	زنانيې جامې
قَصِير	لنډ
قُطْن	پنبه

قُمَاش	ټوکر
كَتِف	ولې - اوږه
كُمّ	لستوڼی
لَوْن	رنګ
مَجَلَّةُ الأَزْياء	د سنګار مجله
مِرْآة	هنداره
مِعْطَف	چپنه
نَاعِم	نرم
نَوْع	قسم، ډول
وَاسِع	ازاد
قَمِيص	کمیس
مَلابِسُ النَّوم	د خوب جامې
قَمِيصٌ رِجَالِيّ	د سړیو جامې

له زرگر سره
عندَ بائع المُجوهَرات

مِنْ فَضْلِک، هَلْ یُوجَدُ بَائِعٌ قَرِیبٌ لِلْمُجَوْهَرَات؟	مهرباني دلته نږدې زرگر شته؟
أَرِنِي مِنْ فِضْلِک هٰذَا الخَاتَم؟	مهرباني دا گوتمه رابنودلای شې؟
هَلْ تَسْمَحُ أَنْ أُجَرِّبَ هٰذَا؟	آیا د امتحان کولو لپاره دا راکولای شئ
ماذا تَقْتَرِحُ عَلَيَّ أَنْ أَشْتَرِيَ لِلْهَدَایَا (لِلهَدية)؟	ماته یو څه د تحفې د لېږلو لپاره وښایست؟
مَا ثَمَنُ هٰذَا؟	دا په څو دی؟
حَلَق	غوږوالی
خَاتَم	گوتمه
ذَهَب	سره زر
سِوَار	بنگړي
صَائِغ	زرگر
عَاج	د فیل غاښ
عِقدْ، کِرْدَانَة	امیل
فِضَّة	سپین زر

لُؤْلُؤْ	مرغلرې
مَاس	الماس
ذِبْلَةُ الْخُطُوبَة	د کوژدې کړۍ
دِبْلَةُ الزَّواج	د واده کړۍ

اخبار خرڅونکي سره

عِندَ بائع الصُحف

هَلْ يُوجَدُ فِي هٰذِهِ النَّواحِي بَائِعٌ لِلصُّحُف؟	آيا په دغه ناحيه کې اخبار خرڅونکی شته؟
أُرِيدُ صَحِيفَةً عَرَبِيَّة	زه عربي ورځپاڼه غواړم
هَلْ هُنَاکَ صَحِيفَةٌ أُخْرَىٰ؟	آيا دلته بله ورځپاڼه هم شته؟
مَا ثَمَنُهَا؟	څو بيه لري؟
هَلْ عِنْدَکَ صُحُفُ البَارِحَة؟	آيا تا سره پرونۍ ورځپاڼه شته؟
مَجَلَّة أَدَبِيَّة	ادبي مجله
مَجَلَّة عِلْمِيَّة	علمي مجله
مَجَلَّة سِيَاسِيَّة	سياسي مجله
مَجَلَّة فُكَاهِيَّة	طنزيه مجله
مُلْحَقُ الصَّحِيفَة	د ورځپاڼې ضميمه
مُلْحَقُ المَجَلَّة	د مجلې ضميمه

خوراکه پلورونکي سره

عِندَ البَقّال

صَبَاحُ الخَيْرِ يا سَيِّدي!	سهار دې پخير محترمه!
هَلْ عِنْدَک جُبْنَةٌ بَيْضَاء؟	آيا سپين پنير لرې؟
هَلْ تَبيعُ جُبْنَة؟	آيا پنير خرڅوې؟
هَلْ هِيَ جَيِّدَة؟	آيا دا ښه دي؟
هَلْ عِنْدَک أجْوَدُ مِنْ هٰذِهِ الزُّبْدَة؟	آيا له دې نه ښه کوچ هم لرې
هَلْ لَدَيْک خُبز؟	آيا ډوډۍ لرې؟
أُريد بَعْضَ التُفّاح	زه مڼه غواړم

په چای پلورنځي کې

فِي المَقْهَى

تَعَالَ لِنَذْهَبَ إلى المَقْهَى	راځه چې قهوه خانې ته ځو
غَارسون! أَعْطِنَا فِنْجَانَيْ قَهْوَةٍ/ شاى، مِنْ فَضْلِک	شاګرد! مهرباني دوه پيالې چاى مونږ ته راوړه
غَيْرُ هٰذا مَا عِنْدَكُمْ لِلشُّرْب؟	غير له دې نه نور د څښاک شيان لرئ؟
مَاذَا تُحِبُّ أَنْ تَشْرَبَ غَيْرَه؟	څه خوښوې له دې نه غير چې وڅښې

هَلْ عِنْدَک جَرِيدَة؟	آيا تاسې سره ورځپاڼه شته؟
أَعْطِنِي عُلْبَةَ سَجَائر	يو پاکټ سګرټ راکړئ
أُرِيدُ أَنْ أَدْفَعَ الحِسَاب	زه غواړم خپل حساب درکړم
أُدَخِّنُ	سګرټ څښم
لا أُدَخِّنُ	سګرټ نه څښم
هٰذِهِ الطّاوِلَةُ مَحْجُوزَة	دا ميز نيول شوی
أُرِيدُ صَحْنَ مُثَلَّجَات (بُوظَة)	يو پيټ شيريخ (ملايي) غواړم
أُرِيدُ قَدَحَ ماءٍ بَارِد	يو ګيلاس يخې اوبه غواړم
كبريتة	ګوګړ
قَدَّاحَة (وِلّاعَة)	سګرټ لايټر
جَرِيدَةُ اليَوْم	ننۍ ورځپاڼه
قَهْوَةٌ مَعَ حَلِيب	شير چای
قَهْوَةٌ بِلاَ سُكَّر	تريخ چای
كُوبٌ مِنْ الليمونادَة	يو ګيلاس د ليمو شربت

د شپې ناستې ته بلنه

اَلدَّعوةُ الى السَهْرَة

هَلْ تَسْطِيعُ أَنْ نَكونَ مَعاً فِي سَهْرَةِ هٰذَا المَسَاء؟	آیا کولای شي چې دغه شپه مونږ سره رنه کړې؟
مَتَى إِذِنْ؟	پس څه وخت؟
مَا رَقْمُ هَاتِفِک، مِنْ فَضْلِک؟	مهرباني ستا د تیلفون نمره څو ده؟
أنَا هُنَا لِمُدَّةِ أُسْبُوعٍ فَقَط	زه دلته صرف يو اونۍ ايسار يم
هَلْ تُرِيدُ سِيجارَة؟	آیا یو سګرټ غواړې؟
هَلْ تُرِيدُ تَنَاوَلَ العَشَاءَ الآنَ؟	آیا غواړې همدا اوس د ماښام ډوډۍ وخورې؟
مَتَى؟	کله؟
مَتَى أَسْتَطِيعُ رُؤْيَتَک ثانِيَةً؟	آیا کولای شم چې تاسره دوباره وګورم؟
هَلْ أَسْتَطِيعُ رُؤْيَتَک غَداً؟	آیا کولای شم چې تا سره سبا ته بیا وګورم؟
هٰذِهِ هَدِيَّةٌ صَغِيرَةٌ لَک	دا یوه وړه تحفه تا لپاره ده
شُكراً، كُنْتُ سَعِيداً مَعَک	مننه تا سره خوشحاله یم
اُكْتُبْ لِي عُنْوانَک، مِنْ فَضْلِک	مهرباني ماته ستا ادرس ولیکه

لَيْلَةٌ سَعِيدَةٌ و إِلى الغَد	شپه دې ښه وه او سبا ته
أَدْعُوك إِلىٰ العَشاءِ فِي المَطْعَمِ	ماښام ته دې رستورانت ته غوام
أَيْنَ شُبّاك التَّذاكِر؟	د ټکټ خرڅولو کوټه چېرته ده؟
أَعْطِنِي بِطاقَتَيْن، مِنْ فَضْلِك	مهرباني ماته دوه ټکټه راکړه
مِنَ الدَّرَجَةِ الأُولَى	د اولې درجې نه
مِنَ الدَّرَجَةِ الثانِية	د دويمې درجې نه
أَعْطِنِي بَرْنَامَجَ التَّقْدِيم، مِنْ فَضْلِك	مهرباني برنامه ماته راکړه
هَلْ أَعْجَبَک العَرْض؟	آيا ننداره دې خوښه شوه
هَلْ أَسْتَطِيعُ رُؤْيَتَک غَداً؟	آيا کولای شم سبا تاسې سره وګورم
مَتَى سَنَلْتَقِي ثانِيَةً؟	څه وخت په يو بل بيا وګورو؟
كُلُّ شَيْءٍ عَلَى مَا يُرَام؟	ټول شيان برابر دي؟

د خط لېږدولو په دفتر کې
في مَكْتَبْ البَرِيدِ والهاتِف

مِنْ فَضلِك، أَيْنَ مَكْتَبُ البَرِيد؟	مهرباني د خط لېږدولو دفتر چېرته دی
هَلْ هُوَ بَعِيدٌ مِنْ هُنَا؟	آيا هغه له دې ځای څخه لرې دی؟
أُرِيدُ إِرْسَالَ هٰذِهِ الرِّسَالَةِ بِالبَرِيدِ الجَوِّيِّ	زه غواړم دغه خط په هوايي پست کې ولېږم؟
أُرِيدُ إِرْسَالَ حَوَالَة بَرِيدِيَّة	زه غواړم يو پستي حواله ولېږم
أُرِيدُ إِرْسَالَ بَرْقِيَّة، كَمْ تَعْرِيفَةُ الكَلِمَةِ؟	زه غواړم يو تلګراف ولېږم هره کلمه په څو؟
أُرِيدُ إِرْسَالَ رِسَالَةٍ مَضْمُونَة	زه غواړم يو شفارشي خط ولېږم
أُرِيدُ إِرسَالَ هٰذا الطَّرْدِ	زه غواړم دا غوټې پست سره ولېږم
مِنْ فَضْلِك، أُرِيدُ أَنْ أَتَلْفِنَ (أَتَّصِلَ) إِلَى...	مهرباني غواړم.... ته تليفون وکړم
المُحَادَثَةُ الهاتِفِيَّة	تيلفوني خبرې
ما مِقْدَارُ ثَمَنِ المُكَالَمَة؟	څومره قيمت دی د تيلفوني خبرو؟
أَيْنَ يُمْكِنُنِي أَنْ أَشْتَرِي طوَابع؟	د کومې غرفې نه د پوستي ټکټ

	اخستلای شم؟
كَيْفَ أُرْسِلُ هٰذَا الطَّرْدَ البَرِيدِيّ؟	څنګه کولای شم دا غوټې ولېږم؟
مَا يُتَوجَّبُ عَلَيَّ؟	څومره کېږي؟
تَفَضَّلْ	مهرباني راځي، مهرباني ووایاست
تَعْرِفَة	نرخ
تَعْرِفَةُ الكَلِمَة	د هرې کلمې بیه
بَرْقِيَّة	تلګرافي
بَرِيد	پوسته
بَرِيدٌ عَادِيّ	عادي پوسته
بَرِيدٌ جَوّيّ	هوائي پوسته
بِطَاقَةٌ بَرِيدِيَّة	پوست کارډ
هَاتِف (تِلِفُون)	تیلفون
رِسَالَة	مکتوب
رِسَالَةٌ مُسْتَعْجِلَة	عاجل خط
رِسَالَةٌ مَضْمُونَة	سفارشي خط
صُنْدُوقُ البَرِيدِ	پوست بکس
طَابَع	د پوستې نښه
طَرْد	غوټې

طَرْف	پاکټ
عُنْوان	ادرس
مُخَابَرَة	مخابره
مُرْسِل	لېږونکی
مُرْسَلٌ إِلَيْه	هغه څوک چې هغې ته لېږل شوي وي
مَكْتَبُ البَرِيد	پوسته خانه
وَزْنُ الرِّسَالَة	د نامې مکتوب وزن

په چکر کې
فِي النُّزْهَة

أَنَا أُحِبُّ التَّنَزُّهَ كَثِيراً	زه چکر ډېر خوښوم
هَلْ لَدَيْک وَقْتُ فَرَاغٍ فِي صَبَاحِ الغَدِا؟	آیا سبا فارغ وخت لرې؟
مَا رَأْيُک فِي أَنْ نَقُومَ بِنُزْهَةٍ قَصِيرَة؟	څنګه ما سره دلته لږ چکر وهلی شې؟
سَيْراً عَلَى الأَقْدَام	په پښو مزل
فِي زَوْرَق	په کشتی کې
نَوَدُّ لو نَتَعَرَّفُ عَلَى آثَارِ المَدِينَة	مونږ غواړو د ښار د قدیمې ځایونو

	لیدنه وکړو.
هَلْ تُفَضِّلُ العَوْدَةَ إِلَى المَنْزِلِ؟	آیا غواړې کور ته واپس شې
أَتُرَافِقُنِي إِلَى حَدِيقَةِ الحيوانات؟	آیا ما سره باغ وحش ته ځې؟
مَتَى يَكُونُ المَوْعِدُ؟	کله وعده ورکولای شې؟
إِتَّصِلْ بِي هاتِفِيّاً	ماسره تیلیفوني تماس وکړه
تَفَضَّلْ مَعِي	ما سره راشه
فِي أَيِّ يَوْمٍ يُنَاسِبُکَ؟	کومه ورځ تاته مناسبه ده؟
لاَتَنْسَ	مه هیروه
لاَ تَتَأَخَّرْ	مه ناوخته کوه
قَامَ بِجَوْلَةٍ قَصِيرَةٍ	له لنډ چکر تلل
حَدِيقَةٌ عَامَّة	عمومي بڼ
صَيْدُ سَمَک	کب نیونه
صَيْدُ عَصَافِير	د مرغیو (چوغکو) ښکار

تجارت
التِّجارة

إِفْلاَس	مفلسي (غريبي)
إِمْضَاء	لاس ليک
بَائِع	خرڅونکی
بِضَاعَة	سامان
بَيْع	خرڅ
تَصْرِيف	مصرف
تَصْدِير	صادرات
تَعْرِفَة	تعرفه
خَسَارَة	تاوان
دُكَّان	دوکان، آتهی
رِبح	گټه
رَصِيد	موجودي
شِرَاء	اخستل
شَرِكَة	شراکت
شَرِيک	شريک

قَرْض	قرض
كُومِسْيُون	کمېشن
مَكْتَب	دفتر
نَوْع	نمونه، مثال، ډول
وَصْل	رسید

معدنونه

المَعَادِن

بَلاتين (ذَهَبٌ أَبْيَضُ)	سپین زر
حَدِيدٌ	اوسپنه
ذَهَبٌ	سره زر
رَصَاص	سرب
فِضّة	نقره
فُولاَذ	فولاد
قَصْدِير	قلعي
أَلْمَاس	الماس

د لارې پوښتنه

صَباحُ الخَيرِ!	سهار په خير!
مِنْ فَضْلِک، أَيْنَ الطّريقُ المُؤدِّي إلى فُنْدُق...؟	مهرباني، څنګه کولای شم چې ...هوټل ته لاړ شم؟
مِنْ هُنا	د دې لارې نه
كَيْفَ أصِلُ إلى ميدان...؟	څنګه به ...ميدان ته ورسېږم؟
أَيُّ طَريقٍ أَسْلُک لِأَصِلَ إلى...؟	څنګه کولای شم چې.... سړک ته لاړ شم؟
ما اسمُ هَذا الشّارِعِ؟	د دې سړک څه نوم دی؟
أَيْنَ مَحْطَةُ التّاكِسي؟	د ټکسي اډه چېرته ده؟
كيف يُمْكِنُني الوصولَ إلى هُناک؟	هلته به څرنګه ورسېږم؟
إنَّنا نَبْحَثُ عَنْ هذا العُنْوان	مونږ په دغه پته ګرځو
هلْ تَسْتَطِيعُ إرشادِي عَلَى الخَرِيطَة؟	آيا کولای شئ چې د نقشې له مخې يې راته معلوم کړې؟
لَقَدْ ضَلَلْنا الطّريق	مونږ لاره ورکه کړې ده
هلْ تُرَافِقُني إلى هُنَاک؟	تر هغه ځايه مونږ سره ملګرتيا کوئ؟
هَلْ هَذا الطّريق المُؤَدِّي إلى....؟	آيا دغه لار... ته ورغلې؟

واصِلُ الطَّرِيق	نيغ راشئ
هَلِ المَكَانُ بَعِيدٌ؟	آيا هغه ځاى لرې دى؟
إِنَّهُ عِنْدَ مُنْعَطَفُ الطَّرِيق	هغه د ثلور لارې په ګوټ کې دى
شكراً لَک	تاسې نه مننه

په کور کې
في المَنزِل

آلَةُ تَسْجِيل	ټيپ ريکارډر
أَبْواب	دروازې
أَثَاث	د کور سامان
بَرّاد (ثَلَّاجَة)	يخچال
تِلِفِزيُون	تلويزون
حَمّام	غسل خانه
خِزَانَة	صندقچه
رَادْيُو	راديو
سَجَّاد	ټغر
سَرِير	چپرکټ

سَكَاكِين	چاقوګان
شَبَابِيك	کړکۍ
شَرَاشِف	بړستنې
شُرُفَات	بالاخانې
شَوكَات	قاشق پنجې
صَابُون	صابون
صُحُون	پلیټونه
طَاوِلَة	میز
طَنْجَرَة	دیګ
غُرَف	کوټې
غُرْفَةُ طَعَام	د خوراک کوټه
غُرْفَةُ نَوْم	د خوب کوټه
فِرَاش	د خوب جامې
فُرْنُ غاز	ګاز ډبه
فِنْجَان	پیاله
قَاعَة	غټه ګوټه
كُرْسِيّ	چوکۍ
لِحَاف (حِرَام)	کمبله یا پتو

مَاءٌ بارِد	يخې اوبه
مَاءٌ سَاخِنٌ	ګرمې اوبه
مَدْخَل	د داخليدو دروازه
مَرَايا	شيشې
مِشْط	ږمنځ
مِطْحَنَةُ بُنّ	د قهوې ښنبلو سامان
مِكْوَاة	اوتو (اسرې)
مَلاَعِق	کاشوغې
مِنْشَفَة	ځان پاک (جان پاک)
مُخَدَّة	بالښت
وِسَادَة	تکيه

په کتابپلورنځي کې

في المَكْتَبة

هَلْ تُوجَدُ مَكْتَبَةٌ فِي هٰذِهِ المَدِينَة؟	آیا په دې ښار کې کتابپلورنځی شته؟
أَيْنَ تَقَعُ؟	چېرته دی؟
هَلْ لَدَيْكُمْ كُتُبٌ بِاللّغة....؟	آیا په..... ژبه کتابونه درسره شته؟
عربيّة، فرنسيّة، إنجليزية	عربي، فرانسوي، انګلیسي
أُرِيدُ كُتُباً أَدَبِيَّةً	زه ادبي کتابونه غواړم
أَعطِنِي هٰذَا الكِتَابَ، مِنْ فَضْلِك	په مهرباني دا کتاب راکړه
هَلْ هٰذِهِ هِيَ الطَّبْعَةُ الأَخيرة؟	آیا دا اخري چاپ دی؟
هٰذَا كِتَابٌ نَفَدَتْ طَبْعَتُهُ	آیا دا بل چاپ نه پیدا کېږي
أَلا تُقيمون مَعْرِضاً لِلْكِتَاب؟	آیا د کتاب خرڅولو مېله نه لګوئ؟
هَلْ لَدَيْك خَارِطَةٌ لِلْمَدِينَة؟	آیا د ښار نقشه لرئ؟
أَعْطِنِي دَلِيلاً لِلْمَدِينَة؟	د ښار د لارښوونې نقشه راکړئ؟
أُرِيدُ قِصَصاً لِلأَطْفَال	زه ماشومانو لپاره د کیسو کتاب غواړم
أُحِبُّ شِراءَ المَعَاجِم	غواړم د لغاتو کتاب واخلم
أَعْطِنِي عُلْبَةَ أَقْلامٍ مُلَوَّنَة	یو پاکټ رنګه قلمونه راکړه

أُرِيدُ تِلْكَ الرِّوَايَةَ	دغه داستان غواړم
كَمْ يَبْلُغُ الحَسْم؟	څومره کموئ؟
كَمِ الحِسَاب؟	څومره کېږي؟
قَلَمُ رَصَاص	پنسل
قَلَمُ حِبْر	د رنګ قلم
وَرَقٌ أَبْيَض	سپين کاغذ
مِمْحَاة	پنسل پاک
مِسْطَرَة	خط کش
كَاتِب	ليکونکی
شَاعِر	شاعر
مِغْلَف	پاکټ (لفافه)
أَيْنَ أَجِدُ مكتبة؟	کتابخانه چېرته پيدا کولای شم ؟
هَلْ لَدَيكُمْ كُتُبٌ بِاللُّغَةِ العَرَبِيَّة؟	آيا په عربي ژبه کتابونه لرئ؟
أَعْطِنِي دَليلاً سَيّاحِياً	د مسافرو د لارښوونې نقشه راکړه
هَلْ تبيعُ معاجم – عربيّ إِنجليزيّ؟	تاسې عربي يا انګليسي کتابونه خرڅوئ؟
أُريدُ كِتابَ الرِّواية	زه داستاني کتابونه غواړم
صَمْغ	سريښ
مَشْبَكُ وَرَق	کاغذ نيونکی

کسب

الْمِهْنَة

مَا مِهْنَتُک؟	ستا کسب څه دی؟
كَمْ سَاعَةً تَعْمَلُ فِي الْيَوْمِ؟	د ورځې څو ساعته کار کوئ؟
أَيْنَ مكانُ عَمَلِک؟	د کار ځای دې چېرته دی؟
هَلْ أَنتَ مَسرُورٌ بِمِهْنَتِک؟	آیا ته په خپل کار کې خوشحاله يې؟
أَنَا تاجِر	زه تجار یم
أَنَا صَحَفِيٌّ	زه خبریال یم
أَنَا طَالِب	زه زده کوونکی یم
أَنَا طَبِيبٌ	زه ډاکټر یم
أَنَا عَامِلٌ فِي مَصْنَع	زه په کار خانه کې کاریګر یم
أَنَا مُحَامٍ	زه وکیل یم
أَنَا مُدَرِّسٌ	زه معلم یم
أَنَا مُهَنْدِس	زه انجینر یم
أَنَا مُوَظَّفٌ فِي شَرِكَة	زه په شرکت کې وظیفه لرم
أُرِيدُ قائِمَةَ الأَسْعار	زه د نرخونو فهرست غواړم
أَنَا أَشْتَرِي أَرْخَص	زه يې ارزانه اخلم

د ټکټ پلورونکي په غرفه کې
عِنْدَ شُبّاكُ التَّذاكِر

مَسَاءُ الخَيْر!	ماښام په خير!
مَتَى يَبْدَأُ العَرْض؟	ننداره کله شروع کېږي؟
هَلْ باسْتِطَاعَتِي شِراء تَذَاكِر الآن؟	آيا کولای شم اوس ټکټ واخلم؟
أُرِيدُ تَذْكَرَتَيْن	زه دوه ټکټه غواړم
فِي الدَّرَجَةِ الأُولَى	په لومړي درجه کې
مَتَى يَنْتَهِي العَرْض؟	ننداره کله ختمېږي؟
هَلْ يُسْمَحُ بالتَّدخِينِ دَاخِلَ الصَّالَةِ؟	آيا ممکنه ده چې په نندارتون کې سګرټ وڅښم؟
شُكْراً	مننه

بوټ خرڅوونکي سره

عِندَ بائِعِ الأَحذِيَة

أُرِيدُ حِذَاءً رِجَالِيّاً نمرة ٤٢ (اِثْنَتَي وَأَرْبَعِين)	يو جوړه (٤٢) نمبره مردانه بوټونه غواړم
أُرِيدُ حِذَاءً نِسَائِيّاً أَحْمَر	يو جوړه زنانه يي سره بوټونه غواړم
أُرِيدُ حِذَاءً أَفْضَلَ	د دې نه ښه بوټونه غواړم
أُرِيدُ حِذَاءً أَكْبَر	غټ بوټ غواړم
أُرِيدُ حِذَاءً أَصْغَر	واړه بوټان غواړم
مَا ثَمَنُ هٰذَا الحِذَاءِ؟	د دې بوټانو بيه څومره ده؟
أُرِيدُ حِذَاءً أَرْخَص	ارزانه بوټان غواړم
حِذَاء	بوټان
حِذَاءٌ كَعْبُهُ عالٍ	د لوړو پوندو بوټان
حِذَاءٌ كَعْبُهُ مُنْخَفِض	د ټيټو پوندو والا بوټان
حِذَاءٌ شِتَوِيّ	د ژمي بوټان
حِذَاءٌ صَيْفِيّ	د اوړي بوټان
شَرِيطٌ لِلْحِذاءِ	د بوټ تسمه
فُرْشَاة لِلْحِذاء	د بوټانو برش

بُوزٌ ضَيِّق	د نرۍ څوکې والا بوټ
بُوزٌ عَرِيض	د پلنې څوکې والا بوټ

نايي سره

عِندَ الحَلاق

أُرِيدُ أَنْ تَقُصَّ شَعْرِي، مِنْ فَضْلِک	مهرباني غواړم چې ويښتان مې اصلاح کړې
أُرِيدُ أَنْ تُمَشِّطَ شَعْرِي فَقَطْ، مِنْ فَضْلِک	په مهربانۍ يواځې مې ويښتان ږمنځ کړه
هَلْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَصْبغَ شَعْرِي باللَّوْنِ....	آيا کولای شم چې ويښتان مې په....... رنګ کړم
الأَسْوَد	تور
اَلْأَخضَر	شين
أُرِيدُ أَنْ تُنَشِّفَ شَعْرِي بالمُنَشِّفِ (سَشْوِ شعري/ نَشِّفْ شَعري)	په مهربانۍ غواړم چې ويښتان مې په وچوونکې وچ کړې.
أُرِيدُ أَنْ تُصَفِّفَ شَعْرِي بِشَكْلٍ جَمِيلٍ	غواړم چې ويښتان مې په خائسته ډول جوړ کړې
كَمْ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أَدْفَعَ؟	څومره بايد ورکړم؟
بُودرَة	پوډر

تَسْرِيحَة	د ویښتانو خائسته کول
قَصُّ الشَّعْر	کمول د ویښتانو
حلَّاق	نايي
حَلَقَ ذَقْنَه	خپله ږيره يې وخريله
شَارِبَان	بريتونه
شَعْر	ويښتان
شَفْرَة	پاکي
صَالُون	د ځان جوړولو ځاى
عِطْر	عطر
فُرْشَاة	برش
قِمَّةِ الرَأْس	د سر پاس
مِشْط	ږمنځ
مَعْجُون حِلَاقَة	د ږيرې کريم
مِقَصّ، مِقرَاض، مِبْضَع	بياتي
مِنْشَفَة	دسپاک
ماكينة حِلاقَة (مَكَنَةُ الحِلاقَة)	د نايي پاکي
ماكينة الحِلاقَةِ الكَهْرَ بائيَّة (مَكَنَةٌ)	برقي پاکي

وخت

الوَقت

كَمِ السّاعَةُ، مِنْ فَضْلِک؟	مهرباني ځو بجې دي؟
إنَّها العاشِرَةُ إلاّ عَشْرَ دَقَائِق	لس کم لس دي
السَّاعَةُ الوَاحِدَةُ بَعْدَ مُنْتَصَفِ اللَّيْل (صَبَاحاً)	د نيمې شپې نه وروسته يو بجه ده (سهارنی)
السَّاعَةُ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ ظُهْراً	د ماسپښين (١٢) بجې دي
السَّاعَةُ الثَّانِيَةَ بَعْدَ الظُّهْرِ	د ماسپښين (٢) بجې دي
السَّاعَةُ السَّادِسَةُ مَسَاءً	د ماښام (٦) بجې دي
السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ لَيْلاً	د شپې (٨) بجې دي
الدَّقِيقَة	دقيقه
اَلثَّانِيَة	ثانيه
الفَجْر	سهار وختې
الصَّبَاح	صبا (سحر)
الظُّهْر	ماسپښين
قَبْلَ الظُّهْرِ	د ماسپښين نه مخکې
بَعْدَ الظُّهْرِ	د ماسپښين نه وروسته
المَسَاء	ماښام (شپه)

غُرُوبُ الشَّمْس	لمر پرېوانه
اللَّيْل	شپه
البَارِحَة	پرون ورځ
اليَوْم	نن ورځ
اَللَّيْلَة	نن شپه
الغَد	سبا
مُنْذُ أُسْبُوع	يو اونۍ مخکې
بَعْدَ أُسْبُوع	يو اونۍ وروسته
سَنَةٌ	کال
شَهْر	مياشت
عِندَ السَّاعَةِ الثالِثَة	په وخت (۳) بجو
قَبلَ السَّاعَةِ الثالِثَة	مخې له (۳) بجو
بَعْدَ السَّاعَةِ الثالِثَة	وروسته له (۳) بجو
قريباً	نږدې
باكِراً	زر (وختي)
فِي وَقْتٍ لاحِق	نږدې وخت
بَعدَ نصفِ سَاعة	وروسته له نيم ساعت څخه
السَّاعَةُ فى مَحْدُودَةِ الوَاحِدَةِ وَ	د ماسپښين له يوې نه تر دوه

الثَّانِيَة بَعْدَ الظُّهْرِ	پورې
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الوَاحِدَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس يوه بجه ده د ماسپښين
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الوَاحدَةُ وَخَمْسُ دَقَائَقَ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس د ماسپښين پنځه دقيقې او يوه بجه ده
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الوَاحِدَةُ وَ الرُّبعُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس د ماسپښين پاؤ باندې يوه بجه ده
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الوَاحِدَةُ وَعِشْرُون دَقِيقَةً بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس يوه بجه او شل دقيقې دي وروسته له ماسپښين نه
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الوَاحِدَةُ وَخَمْسُ وَعِشْرُوْنَ دَقِيقَةً بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس د ماسپښين (٢٥) باندې يوه بجه ده
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الوَاحِدَةُ وَ النِّصْفُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس د ماسپښين څخه وروسته يوه نيمه بجه ده
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الثانيةُ اِلّا عِشْرِينَ دَقِيقَةً بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس د ماسپښين نه وروسته شل کم دوه بجې دي
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الثانِيَةُ اِلّا عَشْرَ دَقَائِقَ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس لس کم دوه بجې دي د ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الثانية اِلّا خَمْسَ	اوس پنځه دقيقې کم دوه بجې

دَقَائِقَ بَعْدَ الظَّهْرِ	دي له ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ هِيَ الثانِيَةُ بَعَدَ الظُّهْرِ	اوس دماسپښين نه وروسته دوه بجې دي
السَّاعةُ الآنَ الرَّابِعَةُ بَعْدَ الظَّهْرِ	اوس څلور بجې دي د ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ الخَامِسَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس پنځه بجې دي د ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ السّادِسَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس شپږ بجې دي د ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ السَّابِعَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس اووه بجې دي د ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ الثامِنَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس اته بجې دي د ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ التَاسِعَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس نهه بجې دي ماسپښين نه وروسته
السَّاعةُ الآنَ العَاشِرَةُ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس لس بجې دي وروسته له ماسپښين نه
السَّاعةُ الآنَ اَلحَادِيَةَ عَشْرَةَ بَعْدَ الظُّهْرِ	اوس يوولس بجې دي وروسته له ماسپښين څخه
السَّاعةُ الآنَ اَلْوَاحِدَةُ بَعْدَ مُنْتَصَفِ اللَّيْلِ	اوس يوه بجه ده وروسته له نيمې شپې نه

د عربي ژبې ګرامر

د نحوې د علم پېژندنه: نحوه هغه علم دی، چې د اسم، فعل او حرف له یوځای کولو نه جمله لاسته راوړي او د هرې کلمې د وروستي توري څرنګوالی ښیي.

فایده: د دې علم ګټه دا ده، چې انسان د عربي ژبې په لیک او لوست کې له تېروتنې ساتي، لکه زَيْدٌ، دَارٌ، دَخَلَ، فِيْ دا څلور بېلا بېلې کلمې دي او د دې کلیمو له یو ځای کولو نه سمه جمله جوړول د نحوې د علم کار دی.

موضوع: د نحوې په علم کې کلام او کلمه څېړل کېږي؛ نو ځکه کلمه او کلام یې موضوع ګڼل کېږي.

کلمه او کلام

هره هغه خبره، چې انسان یې له خولې راوباسي لفظ بلل کېږي، که معنای لرونکي وي؛ نو هغې ته موضوع او که بې معنای مجهول بلل کېږي؟. په عربي ژبه کې موضوع الفاظ په دوه ډوله دي: ۱- مفرد ۲- مرکب.

۱- **مفرد:** هغو الفاظو ته وایي، چې یوازې یوه معنای څرګندوي، چې دې ته کلمه هم وایي او کلمه درې ډوله ده.

۱- اسم ۲- فعل ۳- حرف.

۱- **اسم:** هغه کلمه ده، چې له بلې کلمې سره له یو ځای کېدو پرته خپله معنی ښکاره کوي، یعنې د معنی په ښکاره کولو کې بل څه ته

ضرورت نه لري او له درېواړو زمانو (ماضي، حال، مستقبل) سره هیڅ تړاو نه لري لکه : رَجُلٌ، عِلْمٌ، مِفْتَاحٌ.

اسم په درې ډوله دی: ۱- جامد ۲- مصدر ۳- مشتق.

جامد: هغه اسم ته وايي، چې نه خپله له بل لفظ نه جوړ وي او نه له دې نه بل لفظ جوړېږي، لکه : رَجُلٌ، فَرَسٌ او نور...

مصدر: هغه اسم ته وايي، چې خپله له بل لفظ څخه نه وي جوړ؛ خو له دې نه ډېر الفاظ جوړېدای شي، لکه : نَصْرٌ، ضَرْبٌ او نور...

مشتق: هغه اسمونه دي، چې له مصدر نه جوړشوي وي، لکه له ضَرْبٌ څخه ضَارِبٌ، او له نَصْرٌ څخه نَاصِرٌ.

فعل: هغې کلمې ته وايي، چې د بلې کلمې له یو ځای کولو پرته خپله معنی ښکاره کوي او له درېیو زمانو (ماضي، حال، مستقبل) څخه له یوې سره تړاو لري، لکه: نَصَرَ، يَنصُرُ، ضَرَبَ، يَضرْبُ.

فعل څلور ډوله دی:

ماضي، مضارع، امر، نهي، چې د دې تعریفونه په صرف (کړ پوهه) کې بیعنېږي.

حرف: هغه کلمه ده، چې له بلې کلمې سره له یو ځای کېدو پرته معنی نه ښکاره کوي، لکه: مِنْ، فِيْ دا د حرف بېلګې دي، چې تر هغې ځانګړې معنی نه ښکاره کوي، چې اسم یا فعل ورسره رانشي، لکه: خَرَجَ زَيدٌ مِنَ الدَّارِ، دَخَلَ عَمْرٌو فِي الْمَسْجِدِ.

حرف دوه ډوله دی: ۱- عامل۲- غیر عامل.

۲: **مرکب**: هغه لفظ ته وایي، چې له دوو او یا تر دوو ډېرو کلیمو څخه جوړ شوی وي، چې بیا په خپل وار په دوه ډوله دی.

(۱) مفید (۲) غیر مفید.

مرکب مفید: دې ته وایي، چې ویونکی پرې غلی شي؛ نو اورېدونکی د تېرې پېښې په اړه خبر شي او یا پر غوښتنې وپوهېږي، لکه: ذَهَبَ زَیدٌ (زید لاړ) اِیْتِ بِالْمَاءِ (اوبه راوړه) له لومړۍ خبرې نه اورېدونکي ته د زید تلل او له دویمې خبرې نه اورېدونکي ته دا خبره په ډاګه شوه، چې خبرې کوونکی کس اوبه غواړي او مفید مرکب ته پر کلام سربېره جمله هم وایي او جمله دوه ډوله ده.

۱- خبري جمله ۲- انشایي جمله.

خبري جمله: خبري جمله هغې ته وایي، چې ویونکي ته یې د ریښتیني او یا درواغجن نسبت کېدای شي، چې دا په خپل وار په دوه ډوله ده:

۱- اسمیه جمله ۲- فعلیه جمله.

اسمیه جمله: هغې ته وایي، چې د جملې لومړۍ برخه اسم (نوم) وي او دویمه یې اسم او که فعل وي، لکه زَیَدٌ عَالِمٌ، زَیدٌ عَلِمَ، چې دا دواړه اسمیه خبریه جملې دي، چې د جملې لومړۍ برخه یې مسند الیه، چې مبتداء او دویمه یې مسند چې خبر هم بلل کېږي.

فعلیه جمله: دې ته وایي، چې لومړۍ برخه یې فعل او وروستۍ برخه یې فاعل وي، لکه: عَلِمَ زَیدٌ، سَمِعَ بَکْرٌ دا دواړه جملې فعلیه بلل کېږي او

دویمه برخه یې **مسند الیه** ده چې **"فاعل"** هم ورته وایي.

مسند الیه: هغه څه ته وایي، چې په جمله کې ورته د اسم او یا فاعل نسبت وشي او دې ته مبتداء ځکه وایي، چې له دې نه جمله راپیلېږي.

مسند: هغه کلمه ده، چې په جمله کې یې بل څه ته نسبت شوی وي او دې ته خبر ځکه وایي، چې دا له ځان نه د مخکني اسم څرنګوالی ښیي.

اسم مسند او مسند الیه دواړه کېدای شي، لکه زَيْدٌ عَالِمٌ چې په دې کې زَيْدٌ او عَالِمٌ دواړه نومونه دي او د عَالِمٌ نسبت زَيْدٌ ته کېږي؛ نو له دې امله زَيْدٌ مسند الیه او زَيْدٌ مسند شو.

فعل یوازې د مسندیه بڼه راتلای شي، نه د مسند الیه په بڼه لکه: زَيْدٌ عَالِمٌ، عَلِمَ زَيْدٌ په دې دواړو جملو کې د علم نسبت زید ته کېږي؛ نو له دې امله عَلِمَ مسند او زَيْدٌ مسند الیه شو.

حرف: نه مسند او نه مسند الیه وي.

ترکیب: د اسمي جملې ترکیب داسې وي، لکه: زَيْدٌ عَالِمٌ، زَيْدٌ یې مسند او عَالِمٌ یې خبر دی، چې د مبتداء او خبر له یوځای کولو څخه اسمیه خبریه جمله په لاس راغله.

د فعلي جملې ترکیب داسې وي، لکه: "عَلِمَ زَيْدٌ" عَلِمَ فعل او زَيْدٌ یې فاعل دی، چې د فعل او فاعل له یوځای کولو نه فعلیه جمله په لاس راځي.

انشايي جمله: هغه جمله ده، چې ويونکي ته يې د درواغو او رېښتينولۍ نسبت نه کېږي، ځکه انشاء د يو شي پيدا کولو ته وايي او په انشايي جمله کې هم د يوه کار د کولو غوښتنه وي؛ نو په دې کې درواغ او رېښتينولي ځای نه لري، لکه: اِضْرِبْ يعنې (ووهه!) چې په دې کې د (ضرب) پيدا کولو غوښتنه ده.

د انشايي جملې ډولونه

۱- **امر**: اِضْرِبْ (ويې وهه!)

۲- **نهې**: لَا تَضْرِبْ (مه يې وه!)

۳- **استفهام**: هَلْ ضَرَبَ زَيْدٌ؟ (ايا زيد وهل کړي دي ؟)

۴- **تمنی** : لَيْتَ زَيْدًا حَاضِرٌ (کاش! چې زيد حاضر وای)

۵- **ترجي**: لَعَلَّ عَمْرًوا غَائِبٌ (ښايي چې عمرو غايب وي)

۶- **عقود**: (راکړه ورکړه)، لکه: بِعْتُ وَاشْتَرَيْتُ (ما وپېرل او ما وپلورل)

۷- **نداء**: يَا اَللّٰهُ! (ای الله جل جلاله!)

۸- **غرض**: أَلَا تَأْتِيْنِيْ فَأُعْطِيَكَ دِيْنَارًا (ته ماته ولې نه راتلې، چې اشرفۍ مې درکړې وای)

۹- **قسم**: وَاللّٰهِ لَأَضْرِبَنَّ زَيْدًا (قسم په الله جل جلاله، چې زه به خامخا زيد وهم)

۱۰- **تعجب**: مَا أَحْسَنَهُ (هغه څومره ښکلی دی!)

مرکب غير مفيد (بې ګټې ترکيب) هغه دی، چې اورېدونکي ته ترې هيڅ ګټه

په لاس ورنشي، يعنې د ويونکي پر خبر او طلب (غوښتنه) يې ونه پوهېږي، چې دا په خپل وار په درې ډوله دی:

۱- اضافي مرکب ۲- بنايې مرکب ۳- منع صرف مرکب.

۱- اضافي مرکب: دې ته وايي، چې پکې د يوه اسم اضافت بل اسم ته شوی وي او د کوم اسم چې اضافت کېږي؛ نو هغې ته (مضاف) او کوم اسم ته، چې يې اضافت کېږي هغه (مضاف اليه) ويل کېږي، لکه چې په غُلَامُ زَيْدٍ کې د غلام اضافت زَيْدٍ ته شوی دی؛ نو په دې ترکيب کې غُلَامُ مضاف او زَيْدٍ مضاف اليه دی.

۲- بنايي مرکب: بنايي مرکب دې ته وايي، چې دوه نومونه يو شوي وي؛ خو د دې دواړو نومونو ترمنځ اضافي او اسنادي تړاو نه وي او همدا راز د دواړو نومونو ترمنځ د تړاو رامنځته کولو لپاره کوم حرف وي، لکه له أَحَدَ عَشَرَ نه تِسْعَةَ عَشَرَ پورې، چې دا په اصل کې أَحَدٌ وَ عَشَرٌ او تِسْعَةٌ وَ عَشَرٌ وو يعنې په اصل کې دا دواړه بېلا بېل اسمونه (نومونه) وو؛ خو د دوی ترمنځ د (واو) په حذفولو سره، له دواړو نه يو نوم جوړ شو.

د بنايي مرکب دواړه اسمونه (نومونه) زور لري، پرته له اِثْنَا عَشَرَ څخه، چې د دې لومړی برخه (چې اِثْنَا ده) اوړي راوړي.

۳- منع صرف مرکب: دا هغه ترکيب ته وايي، چې د دوو اسمونو له يوځای کولو نه په لاس راځي، په دې شرط، چې د دواړو نومونو ترمنځ به د تړاو لپاره کوم حرف نه وي، لکه بَعْلَبَكَّ چې دا د يوه ښار نوم دی، او له دوو

بېلا بېلو نومونو څخه جوړ شوی دی، لکه بَعْل د يوه بوت او بَكَّ د دغه ښار د بنسټګر پاچا نوم دی.

د منع صرف ترکيب لومړنۍ برخه تل زور لرونکې وي او دويمه برخه يې اوړي را اوړي، مرکب غير مفيد (بې ګټې ترکيب) بشپړه جمله نه وي، بلکې د جملې يوه برخه وي، لکه په "غُلَامُ زَيْدٍ حَاضِرٌ" کې غُلَامُ زَيْدٍ او په "جَاءَ أَحَدَ عَشَرَ رَجُلًا" کې أَحَدَ عَشَرَ او په إِبْرَاهِيْمُ سَاكِنُ بَعْلَبَكَّ کې بَعْلَبَكَّ منع صرف ترکيب دی.

معرب او مبني

د وروستي توري د بدلون له پلوه کلمه دوه ډوله ده.

۱- معرب ۲- مبني.

۱- **معرب**: هغه کلمه ده، چې وروستی توری يې همېشه بدلېږي او هغه لامل، چې له امله يې دغه بدلون راځي عامل بلل کېږي او هغه بدلېدونکي شي ته اِعراب وايي.

اعراب دوه ډوله دی:

۱- **حرکتي** لکه: زور، زېر، پېښ.

۲- **حرفي** لکه "واو، الف، يا" او همدا راز وروستي توري ته د اعراب محل وايي، لکه: جَاءَ زَيْدٌ چې په دې کې جَاءَ عامل دی او پر زَيْدٌ باندې پېښ دی، همدا راز په رَأَيْتُ زَيْدًا کې رَأَيْتُ عامل دی او پر زَيْدًا باندې زور دی، مَرَرْتُ بِزَيْدٍ کې "بـ" حرف جار عامل او تر "زيد" لاندې زېر

دی، پس "زید" معرب دی او د "زید" وروستی توری "دال" د اعراب محل دی او ضمه، فتحه، کسره يې اعراب دی.

مبني: هغې کلمې ته وايي، چې تل په يوه حال وي، يعنې د عامل له بدلېدو سره يې په وروستي حرکت کې هيڅ بدلون نه راځي، لکه: جَاءَ هٰذَا، رَأَيْتُ هٰذَا، مَرَرْتُ بِهٰذَا، په دې بېلګو کې "هٰذَا" مبني دی، چې تل په يوه حال وي.

مبنی آن باشد که ماند برقرار ـ معرب آن باشد که گردد بار بار.

"مبنی هغه دی، چې په يو حالت وي – معرب هغه دی چې ګرځي را ګرځي، يعنې اوړي، راوړي".

د نا متمکن اسم ډولونه

نامتمکن اسم يا مبني اته ډوله دی:

۱- مضمرات	۲- اسماء موصوله	۳- اسماء اشاره
٤- اسماء افعال	٥- اسماء اصوات	٦- اسماء ظروف
۷- اسماء کنايات	۸- مرکب بنايي	

۱- مضمرات: په خپل وار پنځه ډوله دي:

۱- مرفوع متصل	۲- مرفوع منفصل	۳- منصوب متصل
٤- منصوب منفصل	٥- مجرور متصل	

ضمير مرفوع متصل: يعنې د فاعل هغه ضمير، چې په فعل پورې پېوسته وي، دا څوارلس دي:

ضَرَبْتُ	ضَرَبْنَا	ضَرَبْتَ	ضَرَبْتُمَا	ضَرَبْتُمْ	ضَرَبْتِ	ضَرَبْتُمَا
ضَرَبْتُنَّ	ضَرَبَ	ضَرَبَا	ضَرَبُوْا	ضَرَبَتْ	ضَرَبَتَا	ضَرَبْنَ

ضمير مرفوع منفصل: يعنې د فاعل هغه ضمير، چې په فعل پورې پېوسته نه وي، دا هم څوارلس دي:

أَنَا	نَحْنُ	أَنْتَ	أَنْتُمَا	أَنْتُمْ	أَنْتِ	أَنْتُمَا
أَنْتُنَّ	هُوَ	هُمَا	هُمْ	هِيَ	هُمَا	هُنَّ

يادونه: مرفوع ضمير له فاعل پرته د نورو مرفوعاتو لپاره هم راځي او دلته يوازې د اسانتيا لپاره د فاعل يادونه شوې ده.

ضمير منصوب متصل: يعنې د مفعول هغه ضمير، چې په فعل پورې پېوسته وي، دا څوارلس دي:

ضَرَبَنِيْ	ضَرَبَنَا	ضَرَبَكَ	ضَرَبَكُمَا	ضَرَبَكُمْ	ضَرَبَكِ	ضَرَبَكُمَا
ضَرَبَكُنَّ	ضَرَبَهُ	ضَرَبَهُمَا	ضَرَبَهُمْ	ضَرَبَهَا	ضَرَبَهُمَا	ضَرَبَهُنَّ

ترکيب: ضَرَبَ فعل، هُوَ ضمير پکې فاعل "نون وقايه"، "يا" ضمير د متکلم مفعول به دی؛ نو فعل سره له فاعل او مفعول به جمله فعليه خبريه شوه.

ضمير منصوب منفصل: يعنې د مفعول هغه ضمير، چې په فعل پورې پېوسته نه وي او دا هم څوارلس دي:

إِيَّايَ	إِيَّانَا	إِيَّاكَ	إِيَّاكُمَا	إِيَّاكُمْ	إِيَّاكِ	إِيَّاكُمَا
إِيَّاكُنَّ	إِيَّاهُ	إِيَّاهُمَا	إِيَّاهُمْ	إِيَّاهَا	إِيَّاهُمَا	إِيَّاهُنَّ

يادونه: د منصوب ضمير له مفعول پرته د نورو منصوباتو لپاره هم راځي او دلته د اسانتيا لپاره يوازې د مفعول يادونه شوې ده.

ضمير مجرور متصل: دا هم څوارلس دي او په خپلو کې دوه ډوله دي، يو هغه چې حرف جر پرې داخل وي، دويم هغه چې مضاف پرې داخل وي.

ضمير مجرور بحرف جر:

لِيْ	لَنَا	لَكَ	لَكُمَا	لَكُمْ	لَكِ	لَكُمَا
لَكُنَّ	لَهُ	لَهُمَا	لَهُمْ	لَهَا	لَهُمَا	لَهُنَّ

ضمير مجرور باضافت:

دَارِيْ	دَارُنَا	دَارُكَ	دَارُكُمَا	دَارُكُمْ	دَارُكِ	دَارُكُمَا
دَارُكُنَّ	دَارُهُ	دَارُهُمَا	دَارُهُمْ	دَارُهَا	دَارُهُمَا	دَارُهُنَّ

فايده: کله له جملې نه مخکې د غائب ضمير له مرجع پرته راځي، دغه ضمير که د مذکر وي؛ نو دې ته ضمير شان وايي؛ خو که د مؤنث وي؛ نو کيسه يې ضمير (ضمير قصه) بلل کېږي، تر ضمير وروستۍ جمله به د دې تفسير کوي، لکه إِنَّهُ زَيْدٌقَائِمٌ "په تحقيق سره کيسه دا ده چې زيد ولاړ دی"، إِنَّهَا زَيْنَبُ قَائِمَةٌ "په تحقيق سره کيسه دا ده چې زينب ولاړه ده".

۲- اسماء موصوله:

اَلَّذِیْ هغه يو سړی	اَلَّذَانِ هغه دوه سړي	اَلَّذَیْنِ هغه دوه سړي	اَلَّذِیْنَ هغه ډېر سړي	اَلَّتِیْ هغه يوه ښځه	اَلَّتَانِ هغه دوه ښځې
اَللَّتَیْنِ هغه دوه ښځې	اَللَّاتِیْ هغه ټولې ښځې	اَللَّوَاتِیْ هغه ټولې ښځې	مَا هغه شی چې	مَنْ هغه سړی چې	أَيٌّ أَيَّةٌ

او الف لام په معنی د اَلَّذِیْ په اسم فاعل او اسم مفعول کې، لکه اَلضَّارِبُ په معنی د اَلَّذِیْ ضَرَبَ، او اَلْمَضْرُوْبُ په معنی د اَلَّذِیْ ضُرِبَ، او ذُوْ په معنی د اَلَّذِیْ د بنوطی قبیلې په ژبه کې، لکه: جَاءَ ذُوْ ضَرَبَكَ معنی اَلَّذِیْ ضَرَبَكَ.

أَيٌّ او أَيَّةٌ معرب دي او له اضافت پرته نه کارېږي.

فايده: موصول اسم هغه اسم دی، چې له صلې پرته دجملې پوره برخه نشي کېدای او صله به هغه خبريه جمله وي، چې ضمير يې موصول ته ګرځي، لکه: جَاءَ الَّذِیْ أَبُوْهُ عَالِمٌ (هغه سړی راغی، چې پلار يې عالم دی).

ترکيب: جَاءَ فعل، اَلَّذِیْ موصول اسم، "أَبُوْهُ" د مضاف اليه مضاف دی، مضاف سره له مضاف اليه مبتدا او عَالِمٌ يې خبر شو؛ نو مبتدا سره له خبر نه اسميه صله جمله شوه، موصول سره له صلې نه د جَاءَ فاعل

شو؛ نو فعل سره له فاعل نه جمله فعليه خبريه شوه.

اسماء اشاره: دا په دوه ډوله دي:

۱- د نږدې لپاره اشاره ۲- د لرې لپاره اشاره.

د نږدې لپاره کارېدونکې اشارې دا دي:

هٰذَا	هٰذَانِ	هٰذِهِ	هَاتَانِ	هٰؤُلَآءِ
دا يو سړی	دا دوه سړي	دا يوه ښځه	دا دوه ښځې	دا ډېر سړي يا ډېرې ښځې

د لرې لپاره کارېدونکې اشارې دا دي:

ذٰلِكَ	ذَانِكَ	تِلْكَ	تَانِكَ	أُولٰئِكَ
هغه يو سړی	هغه دوه سړي	هغه يوه ښځه	هغه دوه ښځې	هغه ډېر سړي يا ډېرې ښځې

فايده: چا ته، چې اشاره کېږي هغه ته مُشار اليه وايي لکه: هٰذَا الْقَلَمُ نَفِيْسٌ، په دغه مثال کې اَلْقَلَمُ مُشار اليه دی.

ترکيب: هٰذَا اسم اشاره اَلْقَلَمُ مُشار اليه، اشاره سره له مُشار اليه نه مبتدا، نَفِيْسٌ خبر، مبتدا سره له خبره جمله اسميه خبريه شوه.

۴- اسماء افعال: د فعل په معنی اسماء دوه ډوله دي:

د امر حاضر په معنی، لکه:

رُوَيْدَ	بَلْهَ	حَيَّهَلْ	هَلُمَّ	دُوْنَكَ	عَلَيْكَ	هَا
پرېږده؟	پرېږده؟	خير شه	راشه	واخله	لازم ونسه	ونيسه

د فعل ماضي په معنی، لکه:

هَيْهَاتَ	شَتَّانَ	سَرْعَانَ
لرې.شوه	جدا شوه	چټکي يې وکړه

۵- اسماء اصوات، هغه اسمونه دي، چې د يوه غږ د نقلولو په موخه ويستل کېږي، لکه: أُحْ أُحْ "د ټوخي غږ" أُفْ أُفْ "د درد او زګېروي غږ"، بَخَّ بَخَّ "د خوشالۍ غږ"، نَخَّ نَخَّ "د اوښ کېنولو لپاره غږ"، عَاقَ "دکارغه غږ".

۶- اسمائي ظروف: دا هغه کليمات دي، چې پکې د ظرفِ زمان او مکان معنی ګاڼې وي.

۱- ظرف زمان: لکه: إِذْ، إِذَا، مَتٰى، كَيْفَ، أَيَّانَ، أَمْسِ، مُذْ، مُنْذُ، قَطُّ، عَوْضُ، قَبْلُ، بَعْدُ.

إِذْ: د ماضي لپاره راځي که څه هم پر مستقبل داخل شي تر دې وروسته جمله اسميه او فعليه دواړه راتلی شي، لکه: جِئْتُكَ إِذْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ، وَإِذِ الشَّمْسُ طَالِعَةٌ.

إِذْا: دا د مستقبل لپاره راځي؛ خو که پر ماضي داخل شو؛ نو د مستقبل پر معنی يې اړوي، لکه: "اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ" او اٰتِيْكَ إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ، کله مفاجات (ناڅاپي) لپاره هم راځي، لکه: خَرَجْتُ فَإِذَا السَّبُعُ وَاقِفٌ (زه ووتم پس ناڅاپه داړونکی ځناور ولاړ و).

مَتٰى: د شرط او استفهام لپاره راځي، لکه: مَتٰى تَصُمْ أَصُمْ (چې کله ته روژه نيسې زه به يې هم نيسم) دا د شرط مثال دی او مَتٰى تُسَافِرُ؟ (ته به کله سفر کوې؟) د استفهام مثال دی.

كَيْفَ: د حال پوښتلو لپاره راځي، لکه: كَيْفَ أنْتَ؟ أَىْ فِيْ أىِّ حَالٍ أَنْتَ؟ (ته څنګه يې؟).

أَيَّانَ: د وخت پوښتلو لپاره راځي، لکه: اَيَّانَ يَوْمُ الدِّيْنِ (د قيامت ورځ به کله وي؟)

أَمْسِ: لکه: جَاءَنِيْ زَيْدٌ أَمْسِ (زيد پرون ما ته راغلی و).

مُذْوَمُنْذُ: دا دواړه د کار ابتدايې موده ښايي، لکه: مَا رَأَيْتُهُ مُذْ يَوْمِ الْجُمْعَةِ (د جمعې له ورځې نه مې هغه نه دی ليدلی) او د پوره مودې لپاره هم راځي، لکه: مَا رَأَيْتُهُ مُنْذُ يَوْمَيْنِ (له دوو ورځو څخه مې هغه نه دی ليدلی).

قَطُّ: د ماضي منفي تاکيد لپاره راځي، لکه: مَا ضَرَبْتُهُ قَطُّ (ما هغه

هېڅکله نه دی وهلی).

عَوْضُ: د مستقبل منفي تاکید لپاره راځي، لکه: لَا أَضْرِبُهُ عَوْضُ (زه به هغه کله هم نه وهم)

قَبْلُ و بَعْدُ: کله چې مضاف وي او مضاف الیه د متکلم نیت کې وي، لکه د الله تعالی دغه سپېڅلی فرمان: (لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ) أَیْ مِنْ قَبْلِ کُلِّ شَیْءٍ وَ مِنْ بَعْدِ کُلِّ شَیْءٍ او لکه: أَنَا حَاضِرٌ مِنْ قَبْلُ، یعنې منْ قَبْلِكَ، مَتٰی تَجِیْئُنَا بَعْدُ یعنې بَعْدَ هٰذَا.

۲- **ظروف مکان**: حَیْثُ، قُدَّامُ، خَلْفُ، تَحْتُ، فَوْقُ، عِنْدَ، أَیْنَ، لَدٰی، لَدُنْ.

حَیْثُ: اکثره د جملې لور ته مضاف کېږي، لکه: اِجْلِسْ حَیْثُ زَیْدٌ جَالِسٌ یعنې اِجْلِسْ مَکَانَ جُلُوْسِ زَیْدٍ.

قُدَّامُ وَ خَلْفُ: لکه قَامَ النَّاسُ قُدَّامُ وَخَلْفُ، یعنې قُدَّامَهُ وَخَلْفَهُ.

تَحْتُ وَ فَوْقُ: لکه جَلَسَ زَیْدٌ تَحْتُ وَصَعِدَ عَمْرٌو فَوْقُ، أَیْ تَحْتَ الشَّجَرَةِ وَفَوْقَ الشَّجَرَةِ مَثَلًا.

عِنْدَ: لکه: اَلْمَالُ عِنْدَ زَیْدٍ (مال له زید سره دی)

أَیْنَ وَأَنّٰی: باید د استفهام لپاره راشي، لکه: أَیْنَ تَذْهَبُ (ته چېرته ځې؟)، أَنّٰی تَقْعُدُ؟ (ته چېرته کېنې؟)، یا د شرط لپاره لکه: أَنّٰی تَجْلِسْ أَجْلِسْ (ته چې چېرته کېنې، زه هم هلته کېنم)، أَنّٰی تَذْهَبْ

أَذْهَبْ (ته چې چېرته ځې، زه هم هلته ځم)، أَنّٰى د كَيْفَ په معنی هم راځي؛ خو چې تر فعل وروسته راشي، لکه: د الله جَلَّ جَلَالُهُ دغه وینا: "فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنّٰى شِئْتُمْ" أَيْ كَيْفَ شِئْتُمْ.

لَدٰى وَ لَدُنْ: دا دواړه د عِنْدَ په معنی راځي؛ خو توپير يې دا دی، چې په عِنْدَ کې قبضه او ملک کې کېدل کافی دي، هر وخت ځان سره کېدل ضروري نه دي، لکه اَلْمَالُ عِنْدَ زَيْدٍ (مال له زيد سره دی) کېدای شي خزانه کې وي يا زيد سره وي، او اَلْمَالُ لَدٰى زَيْدٍ به هغه وخت وايو، چې مال له زيد سره وي؛ نو عِنْدَ عام دی لَدٰى او لَدُنْ خاص دي.

فايده - ۱: قَبْلُ، بَعْدُ، تَحْتُ، فَوْقُ، قُدَّامُ، خَلْفُ، حَيْثُ، قَطُّ، عَوْضُ، مبنی په ضمه (پېښ) دی، أَيَّانَ، كَيْفَ، أَيْنَ، مبنی په فتحه دی، أَمْسِ، مبنی په کسره دی، باقي نور ظروف مبنی په سکون دي.

فايده - ۲: ظروف غير مبنيه، چې کله جمله يا إِذْ لور ته مضاف شي؛ نو د هغوی مبنی کېدل په فتحه روا دي، لکه د الله تعالی دا وینا: "هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصّٰدِقِيْنَ صِدْقُهُمْ" نو دلته يَوْمَ زور لرونکی ويل روا دي، لکه: يَوْمَئِذٍ، حِيْنَئِذٍ

۷- **اسمائي کنايات**: دې ته وايي، چې پر مبهم شي دلالت کوي، لکه: كَمْ، كَذَا

له شمېر نه کنايه ده، همدا راز كَيْتَ، ذَيْتَ له خبرو نه کنايه ده.

۸ - مرکب بنايي: لکه: أَحَدَ عَشَرَ.

معرفه او نکره

اسم د عام او خاص له پلوه دوه ډوله دی:

۱- معرفه ۲- نکره.

۱ - معرفه: هغه اسم ته وايي، چې د يوه ځانګړي شي لپاره جوړ شوی وي، چې دا په خپل وار په اوه ډوله ده.

۱ - ضمير: دا هغه اسم ته وايي ، چې د نوم پر ځای کارېږي، لکه: هُوَ، أَنْتَ، أَنَا، نَحْنُ.

۲ - عَلَم: هغه اسم ته وايي، چې د يو ځانګړي ښار، يا د کوم ځانګړي سړي او يا د ځانګړي شي نوم وي لکه: زَيْدٌ، دِهْلِيْ، زَمْزَمُ.

۳ - اسم اشاره: هغه اسم ته وايي ، چې د هغې په مرسته د يوه ځانګړي شي لور ته اشاره کېږي. لکه: هٰذَا – ذٰلِكَ.

۴ - اسم موصول: هغه اسم ته وايي، چې له صلې سره يو ځای د جملې برخه وګرځي لکه: اَلَّذِيْ، اَلَّتِيْ.

۵ - معرف باللام: هغه اسم ته وايي، چې پر نکره باندې د لام داخلېدو سره ترې معرفه جوړه شي لکه: اَلرَّجُلُ .

۶ - هغه اسم: چې له دغو پنځو نه يوه ته مضاف شي، چې بېلګې يې په ترتيب سره په لاندې ډول دي:

غُلَامُهُ، فَرَسُكَ، كِتَابِيْ، غُلَامُ زَيْدٍ، سَاكِنُ الدَّهْلِيْ، مَاءُ زَمْزَمَ، كِتَابَ هٰذَا، فَرَسُ ذٰلِكَ، غُلَامُ الَّذِيْ عِنْدَكَ، بِنْتُ الَّتِيْ ذَهَبَتْ، قَلَمُ الرَّجُلِ.

۷- معرفه پهٔ نداء سره: هغه اسم ته وايي، چې د غږ له امله ترې معرفه جوړه شي، لکه: يَا رَجُلُ! چې په دې کې "يَا" د نداء توری او رَجُلٌ يې منادي ده.

نکره: هغه اسم ته وايي، چې د کوم نامعلومه يعنې عام شي لپاره جوړ وي، لکه: فَرَسٌ د کوم ځانګړي اس نوم نه دی، بلکې په عربي ژبه کې هر اس ته فَرَسٌ وايي او چې کله فَرَسُ زَيْدٍ يا فَرَسُ هٰذَا ووايي؛ نو بيا خاص معرفه شوه.

مذکر او مؤنث

د جنس له پلوه اسم دوه ډوله دی:

۱- مذکر ۲- مؤنث.

مذکر: هغه اسم ته وايي، چې د تانيث هيڅ لفظي او تقديري نښه پکې نه وي، لکه: رَجُلٌ، فَرَسٌ.

مؤنث: هغه اسم ته وايي، چې د تانيث لفظي يا تقديري نښه پکې وي، د نښې له پلوه مؤنث دوه ډوله دی:

۱- قياسي ۲- سماعي.

۱- قياسي مؤنث: هغه دی، چې د تانيث علامه يې په الفاظو کې

موجوده وي او د لفظي تانيث علامې درې دي: ۱- حقيقي "ة" وي لکه په طَلْحَةُ کې چې ده، يا حُکْمًا وي لکه د عَقْرَبُ په څلورم توري کې د تانيث "ة" حکمًا ده، ۲- مقصوره زائده الف، لکه په حُبْلٰى، صُغْرٰى، کُبْرٰى کې چې دى، ۳- ممدوده الف، لکه په حَمْرَاءُ، بَيْضَاءُ کې چې دى.

۲- سماعي مؤنث: هغه دى، چې د تانيث نښه پکې پټه پرته وي، لکه په أَرْضٌ، شَمْسٌ کې چې پټه پرته ده، چې دا په اصل کې أَرْضَةٌ وَ شَمْسَةٌ وو، ځکه تصغير يې أُرَيْضَةٌ وَ شُمَيْسَةٌ راځي، له تصغير څخه د شي اصلي حالت ښکاره کېږي؛ نو داسې مؤنث ته سماعي مؤنث وايي، چې ښکاره پکې "ة" نه وي؛ خو په اصل کې يې موندل کېږي.

د ذات له مخې مؤنث په دوه قسمه دى: ۱- حقيقي ۲- لفظي.

۱- حقيقي مؤنث: هغه دى، چې د نارينه ساکښ په مقابله کې کارېږي او بل دا چې د تانيث نښه پکې موجوده وي، يعنې د تانيث "ة" پکې وي، لکه په اِمْرَأَةٌ کې چې ده او د رَجُلٌ په مقابل کې کارېږي او يا، لکه أَتَانٌ ، چې خرې ته ويل کېږي او په مقابل کې يې حِمَارٌ کارېږي، چې دا خر ته وايي.

۲- لفظي مؤنث: هغو نومونو ته وايي، چې په مقابل کې يې نارينه ساکښ نوم نه کارېږي، لکه ظُلْمَةٌ، عَيْنٌ چې لفظي مؤنث نومونه دي؛

خو په مقابل کې يې نارينه ساکښ نوم نه کاربږي او د دې نومونو تصغير عُيَيْنَةٌ راځي.

واحد تثنيه جمع

د شمېر له پلوه اسم درې ډوله دی:

۱- واحد ۲- تثنيه ۳- جمع.

۱- **واحد**: هغه اسم ته وايي، چې پر يوه باندې دلالت کوي، لکه : رَجُل، چې يوه سړي ته وايي، يا لکه إِمْرَأَةٌ يوې ښځې.ته وايي

۲- **تثنيه**: هغه څه ته وايي، چې پر دوو باندې دلالت کوي او له واحد نه تثنيه داسې جوړېږي، چې د واحد صيغي په په پای کې "زېر لرونکی نون" او له "نون" نه مخکې "يا" او يا "زور لرونکی الف" او "زېر لرونکی نون" ور زيات شي؛ نو په دې سره له واحد نه تثنيه جوړېږي، لکه: رَجُلَانِ، رَجُلَيْنِ.

۳- **جمع**: دې ته وايي، چې تر دوو زياتو شيانو باندې دلالت کوي او په واحد کې د لږ بدلون په رامنځته کولو سره له واحد نه جمع جوړېږي او دغه ډېربښت کله په الفاظو کې وي، لکه په رِجَالٌ، مُسْلِمُوْنَ دواړو کې، چې دی يا تقديراً وي، لکه: فُلْكٌ، چې د قُفْلٌ په وزن يوې کښتۍ ته وايي او فُلْكٌ د أُسْدٌ په وزن ډېرو کښتيو ته ويل کېږي.

فايده: د نړۍ په ټولو ژبو کې تقريبا بوازې واحد او جمع وي؛ خو عربي ژبه دا ځانګړتيا هم لري، چې يو، دوه او ورپسې جمع لري، يعنې د

جمعې اطلاق پر درېیو او له درېیو پر زیاتو کېږي.

د جمعې ډولونه: د لفظ له پلوه جمع دوه ډوله ده:

۱- مکسره ۲- جمع سالمه.

۱- مکسره جمع: هغې جمعې ته وايي، چې د واحد صیغه پکې سالمه نه وي پاتې، لکه په رِجَالٌ کې، چې د واحد صیغه رَجُلٌ سالمه نه ده پاتې، بلکې په منځ کې یې د "الف" په راتلو سره د تورو په ترتیب بدلون رامنځته شوی دی؛ نو دې ته د "تکسیر جمع" هم وايي.

۲- سالمه جمع: هغې جمعې ته وايي، چې د واحد صیغه پکې سالمه پاتې وي، چې دا په خپل وار دوه ډوله ده:

۱- مذکر سالمه جمع: دا هغې جمعې ته وايي، چې پکې له "و" نه مخکې پېښ او وروسته ترې "زور لرونکی نون" وي، لکه: مُسْلِمُونَ او یا ترې مخکې "زېر لرونکې یا" او وروسته ترې "زور لرونکی نون" وي، لکه: مُسْلِمِيْنَ.

۲- مؤنث سالمه جمع: هغې جمعې ته وايي، چې په پای کې یې "الف" او د "تانیث ة" راغلې وي، لکه: مُسْلِمَاتٌ.

د معنی له پلوه جمع دوه ډوله ده: ۱- د قلت جمع ۲- د کثرت جمع.

د قلت جمع: هغه جمع ده، چې له لسو څخه پر لږو یې اطلاق کېږي او دغه ډول جمع څلور وزنونه لري.

۱_ أَفْعُلٌ لکه: أَكْلُبٌ (چې د كَلْبٌ جمع ده).

٢_ أَفْعَالٌ لکه: أَقْوَالٌ (چې د قَوْلٌ جمع ده).

٣_ أَفْعِلَةٌ لکه: أَطْعِمَةٌ (چې د طَعَامٌ جمع ده).

٤_ فِعْلَةٌ لکه: غِلْمَةٌ (چې د غُلَامٌ جمع ده).

او سالمه جمع هم له "الف لام" پرته د قلت په جمع کې شمېرل کېږي، لکه: عَاقِلُوْنَ، عَاقِلَاتٌ.

د کثرت جمع: هغې جمعې ته وايي، چې پر لسو او تر لسو يې په زياتو اطلاق کېږي، دا جمع جلا وزنونه لري، چې لس مشهور وزنونه يې په لاندې ډول دي.

وزن	واحد	جمع	وزن	واحد	جمع
١. فِعَالٌ	عَبْدٌ	عِبَادٌ	٦. فُعَّالٌ	خَادِمٌ	خُدَّامٌ
٢. فُعَلَاءُ	عَالِمٌ	عُلَمَاءُ	٧. فَعْلٰى	فَرِيْضٌ	مَرْضٰى
٣. أَفْعِلَاءُ	نَبِيٌّ	أَنْبِيَاءُ	٨. فَعَلَةٌ	طَالِبٌ	طَلَبَةٌ
٤. فُعُلٌ	رَسُوْلٌ	رُسُلٌ	٩. فِعَلٌ	فِرْقَةٌ	فِرَقٌ
٥. فُعُوْلٌ	نَجْمٌ	نُنُجُمٌ	١٠. فِعْلَانٌ	غُلَامٌ	غِلْمَانٌ

فايده: د څلور توريزو او پنځه توريزو نومونو جمع اکثره د منتهی الجموع په وزن راځي او دا هم درې مشهور وزنونه دي، چې په لاندې ډول دي.

١_ مَفَاعِلُ لکه: مَسْجِدٌ نه مَسَاجِدُ.

۲_ مَفَاعَيْلُ   لکه: مِفْتاح نه مَفْتَاح .

۳_ فَعَائِلُ   لکه: رِسَالَةٌ نه رَسَائِلُ.

منتهی الجموع: هغه جمع ده، چې د "جمعې تر الف" وروسته دوه توري وي، لکه: مَسَاجِدُ، یا یو شد لرونکی توری وي، لکه: دَوَابٌّ، یا درې توري وي؛ خو په دې شرط چې منځنی توری به یې ساکن وي، لکه: مَفَاتِيْحُ.

فایده - ۱: ځینې جمعې داسې هم وي، چې له سره په جمع کې یې د واحد لفظ نه راځي، لکه د إِمْرَأَةٌ جمع، چې نِسَاءٌ او د ذُوْ جمع أُوْلُوْ ده.

فایده - ۲: کله واحد د جمع اسم معنی هم ورکوي، لکه: قَوْمٌ، رَهْطٌ، رَكْبٌ دې ته جمع اسم هم وایي.

فایده - ۳: دځینو الفاظو جمع د قیاس پر عکس هم راځي لکه: د أُمٌّ جمع أُمَّهَاتٌ، د فَمٌ جمع أَفْوَاهٌ، د مَاءٌ جمع مِيَاهٌ، د إِنْسَانٌ جمع أُنَاسٌ، د شَاةٌ جمع شِيَاةٌ.

منصرف غیر منصرف

معرب اسم دوه ډوله دی: ۱- منصرف ۲- نا منصرف.

منصرف: هغه اسم ته وایي، چې د منع صرف له اسبابو نه پکې کوم سبب نه وي او درې واړه حرکتونه او تنوین پرې راځي، لکه: زَيْدٌ.

نا منصرف: هغه اسم ته وایي، چې د منع صرف دوه سببونه پکې راغلي وي او یا پکې یو راغلی وي، چې د دوو پر ځای کار کوي، همدا راز کسره

اوتنوين پرې نه راځي.

د منع صرف ټول نهه اسباب دي، چې په لاندې ډول دي:

١- عدل ٢- وصف ٣- تانيث ٤- معرفه ٥- عجمه

٦- جمع ٧- ترکيب ٨- د فعل وزن ٩- الف، نون زائد تان .

لاندیني بیتونه د منع صرف د اوو واړو سببونو ټولګه ده.

عَدْلٌ وَوَصْفٌ وَتَأْنِيْثٌ وَعُجْمَةٌ ثُمَّ جَمْعٌ ثُمَّ تَرْكِيْبُ

وَمَعْرِفَةٌ وَالنُّوْنُ زَائِدَةً مِنْ وَوَزْنُ فِعْلٍ وَهٰذَا الْقَوْلُ

قَبْلِهَا أَلِفٌ تَقْرِيْبُ

د دغه هر يوه سبب جلا جلا بېلګه په لاندې ډول ده:

١ـ په عُمَرُ کې دوه سببه دي، چې يو يې عدل او بل يې معرفه ده.

٢ـ په ثُلَاثُ کې دوه سببه دي، وصف او عدل.

٣ـ په طَلْحَةُ کې دوه سببه دي، تانيث اومعرفه .

٤ـ په زَيْنَبُ کې دوه سببه دي، معرفه او تانيث .

٥ـ په إِبْرَاهَيْمُ کې دوه سببه دي، عجمه اومعرفه.

٦ـ په مَسَاجِدُ کې هم دوه سببه دي، چې يو يې جمع او بل يې منتهى الجموع.

٧ـ په بَعْلَبَكَّ کې دوه سببه دي، ترکيب ومعرفه.

٨ـ په اَحْمَدُ کې دوه سببه دي، د فعل وزن او معرفه.

٩ـ همدا راز په سَكْرَانُ کې هم دوه سببه دي، الف او نون زائد تان

ووصف.

فایده - ۱: د نحویانو په اصطلاح کې عدل دې ته وایي، چې یو اسم له خپلې اصلي صیغې نه بلې صیغې ته واوړي.

مرفوعات

مرفوعات اته دي:

۱- فاعل　　۲- مفعول مَا لَمْ يُسَمَّ فَاعِلُهُ　　۳- مبتدا

٤- خبر　　٥- خبر د إِنّ وغیره　　٦- د ما او لا اسم

۷- د كَانَ وغیره اسم　　۸- د لا يې نفي جنس خبر.

۱- فاعل: هغه اسم دی، چې تر فعل مخکې راغلی وي او فعل ورته د قیام په طریقې منسوب وي، یعنې دغه فعل له دې اسم څخه صادر شوی وي، لکه: قَامَ زَيْدٌ، ضَرَبَ عَمْرٌو.

فاعل پر دوه ډوله دی: ۱- ښکاره ۲- مضمر.

د ښکاره "اسم ظاهر" فاعل مثال، لکه قَامَ زَيْدٌ، چې په دې کې زَيْدٌ فاعل دی او ښکاره اسم دی او ضَرَبْتُ فاعل ضمیر دی.

مضمر فاعل پر دوه ډوله دی: ۱- بارز ۲- مستتر.

بارز هغه دی، چې په فعل پورې ښکاره نښتی وي، لکه:

ضَرَبْتَ	ضَرَبْتُمَا	ضَرَبْتُمْ	ضَرَبْتِ	ضَرَبْتُمَا	ضَرَبْتُنَّ

او مستتر ضمیر هغې ته وایي، چې په فعل کې پټ وي او ښکاره نه وي، لکه:

ضَرَبَ	ضَرَبَا	ضَرَبُوْا	ضَرَبتْ	ضَرَبَتَا	ضَرَبْنَ

همداراز په يَضْرِبُ واحد مذکر غائب د مضارع کې هُوَ، په تَضْرِبُ واحد مؤنث غائبه کې هِيَ. تَضْرِبُ واحد مذکر مخاطب کې أَنْتَ او أَضْرِبُ واحد متکلم کې أَنَا، نَضْرِبُ متکلم مع الغير کې د نَحْنُ ضميرونه مستتر دي.

د تثنيې خلورو صيغو يَضْرِبَانِ، تَضْرِبَانِ وغيره کې "الف" او يَضْرِبُوْنَ وَتَضْرِبُوْنَ کې "واو" او يَضْرِبْنَ، تَضْرِبْنَ کې "نون" او تَضْرِبِيْنَ کې "يا" بارز ضميرونه دي.

فايده - ۱: کله چې د فعل فاعل ښکاره مؤنث حقيقي وي او د فعل او فاعل په منځ کې څه فاصله نه وي، يا د فعل فاعل د مؤنث حقيقي ضمير وي؛ نو دواړو صورتونو کې د فعل مؤنث راوړل ضروري دي، لکه قَامَتْ هِنْدٌ او هِنْدٌ قَامَتْ.

ترکيب: د هِنْدٌ قَامَتْ په دې ډول دی: هِنْدٌ مبتدا، قَامَتْ فعل، په دې کې ضمير هِيَ مستتر دی هغه فاعل، فعل سره له خپل فاعله جمله فعليه خبريه خبر د مبتدا، مبتداء سره له خبره جمله اسميه خبريه شوه.

کله چې فاعل ښکاره مؤنث حقيقي وي او د فعل او فاعل ترمنځ فاصله وي يا فاعل ښکاره مؤنث غير حقيقي وي يا فاعل ښکاره جمع مکسره وي؛ نو په دې صورتونو کې د فعل مذکر او مؤنث راوړل دواړه جائز دي، لکه: قَرَأَ الْيَومَ هِنْدٌ او قَرَأَتِ الْيَوْمَ هِنْدٌ، طَلَعَ الشَّمْسُ وَ طَلَعتِ

الشَّمْسُ، قَالَ الرِّجَالُ وَقَالَتِ الرِّجَالُ.

فایده - ۲: کله، چې فاعل اسم ظاهر (ښکاره اسم) وي؛ نو فعل به د ټل لپاره واحد وي، لکه: ضَرَبَ الرَّجُلُ، ضَرَبَ الرَّجُلَانِ، ضَرَبَ الرِّجَالُ؛ خو کله چې فاعل اسم ظاهر نه وي، بلکې ضمیر وي؛ نو د واحد لپاره به فعل واحد او د تثنیه لپاره به فعل تثنیه او د جمعې لپاره به فعل جمع راوړل کېږي، لکه: اَلْخَادِمُ ذَهَبَ، اَلْخَادِمَانِ ذَهَبَا، اَلْخَادِمُوْنَ ذَهَبُوْا. هو! کله چې فاعل داسې ضمیر وي، چې مکسرې جمعې ته راجع وي؛ نو فعل واحد مؤنث او جمع مذکر دواړه راوړل جائز دي، لکه: اَلرِّجَالُ قَامُوْا — اَلرِّجَالُ قَامَتْ.

۲- مفعول مالم یسم فاعله: هغه مفعول دی، چې د فاعل پر ځای د فعل نسبت ورته شوی وي اوفاعل د فعل حذف شوی وي، لکه: ضُرِبَ زَيْدٌ او په نورو احکامو، لکه د فعل په تثنيه والي، جمع والي تذکير او تانيث کې د فاعل په څېر دی، لکه په راتلونکیو مثالونو کې: ضُرِبَتْ هِنْدٌ وَهِنْدٌ ضُرِبَتْ ، ضُرِبَ الْيَوْمَ هِنْدٌ وَضُرِبَتِ الْيَوْمَ هِنْدٌ ، رُئِيَ الشَّمْسُ وَرُئِيَتِ الشَّمْسُ، ضُرِبَ الرِّجَالُ وَضُرِبَتِ الرِّجَالُ، ضُرِبَ الرَّجُلُ، ضُرِبَ الرَّجُلَانِ، ضُرِبَ الرِّجَالُ، اَلْخَادِمُ طُلِبَ، اَلْخَادِمَانِ طُلِبَا، اَلْخَادِمُوْنَ طُلِبُوْا ، اَلرِّجَالُ ضُرِبُوْا ، اَلرِّجَالُ ضُرِبَتْ.

فعل مجهول ته فعل مالم یسم فاعله وايي، یعنې داسې فعل، چې د فاعل نوم يې معلوم نه وي.

۳- مبتدا او ۴- خبر: هغه دوه اسمونه دي، چې له لفظي عامل څخه خالي وي، چې لومړي ته يې مبتدا (مسند اليه) او دويم ته يې خبر (مسند) وايي، په دې دواړو کې عامل معنوي دی، لکه زَيْدٌ عَالِمٌ.

مبتدا اکثرا معرفه راځي؛ خو که کله نکره وي؛ نو په يوې طريقې به يې تخصيص شوی وي، لکه چې په غټوکتابونو کې به يې ووېږنې او خبر اکثره نکره وي مثالونه يې دا دي:

زَيْدٌ أَبُوْهُ عَالِمٌ، (اللّٰهُ يَعْصِمُكَ)، اَلْعَالِمُ إِنْ جَاءَ فَأَكْرِمُوْهُ، اَللّٰهُ مَعَكُمْ.

کله خبر تر مبتدا د مخه هم راځي، لکه: فِي الدَّارِ زَيْدٌ.

۵- د إِنَّ وغيره خبر: إِنَّ، أَنَّ، كَأَنَّ، لَيْتَ، لٰكِنَّ، لَعَلَّ اسم ته نصب او خبر ته رفع ورکوي، لکه: إِنَّ زَيْدًا قَائِمٌ، (اعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ)، جَاءَ زَيْدٌ لٰكِنَّ بَكْرًا غَائِبٌ، لَعَلَّ الْأَمِيْرَ يُكْرِمُنِيْ، لَيْتَ الشَّبَابَ عَائِدٌ، كَأَنَّ عَمْرًوا أَسَدٌ.

۶- د ما او لا اسم: د ما او لا عمل له إِنَّ او أَنَّ خلاف دی اسم ته رفع او خبرته نصب ورکوي، لکه: مَازَيْدٌ قَائِمًا، لَارَجُلٌ أَفْضَلَ مِنْكَ.

۷- د کان وغيره اسم: كَانَ، صَارَ، أَصْبَحَ، أَمْسٰى، أَضْحٰى، ظَلَّ، بَاتَ، مَا بَرِحَ، مَا دَامَ، مَا انْفَكَّ، لَيْسَ، مَا فَتِئَ، مَا زَالَ.

دغه فعلونه اسم ته رفع او خبر ته نصب ورکوي.

لکه: كَانَ زَيْدٌ قَائِمًا. صَارَ الْفَقِيْرُ غَنِيًّا.

أَصْبَحَ (أَمْسٰى، أَضْحٰى) زَيْدٌ قَائِمًا. ظَلَّ بَكْرٌ صَائِمًا.
بَاتَ الْحَسَنُ نَائِمًا. مَا زَالَ زَيْدٌ حَلِيْمًا.
أَوْصَانِيْ بِالصَّلَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا. لَيْسَ زَيْدٌ قَائِمًا.

همدا راز هغه فعلونه، چې له دې راووځي هغه هم د دې په خبر عمل کوي، لکه يَكُوْنَ، كَائِنَ، كُنْ او داسې نور..

د لا يې نفې جنس خبر: لکه لَا رَجُلَ قَائِمٌ.

منصوبات

منصوبات دولس دي:

۱- مفعول به	۲- مفعول مطلق	۳- مفعول له
٤- مفعول معه	٥- مفعول فيه	٦- حال
۷- تميز	۸- إِنّ وغيره اسم	۹- د ما او لا خبر
۱۰- د لا يې نفې جنس اسم	۱۱- د كَانَ خبر	۱۲- مستثنی

۱- مفعول به: هغه اسم دی، چې د فاعل فعل پرې واقع وي، لکه: أَكَلَ زَيْدٌ طَعَامًا، شَرِبَ خَالِدٌ مَاءً.

ترکیب: أَكَلَ فعل، زَيْدٌ فاعل، طَعَامًا مفعول به، فعل خپل فاعل او مفعول به سره جمله فعيله خبريه شوه.

فايده: کله د قرينې له امله له مفعول به څخه فعل حذف کېږي هم، لکه يو کوربه مېلمه ته د هغه د خوشحالولو لپاره وايي: اَهْلاً وَ سَهْلًا، يعنې

أَتَيْتَ أَهْلًا وَ وَطِئْتَ سَهْلاً (ته خپلو لره راغلی یې نه پردو له، اوته نرمې ځمکې ته راغلی یې، پر تا هیڅ مشقت او تکلیف نشته) دلته أَتَيْتَ او وَطِيْتَ حذف دی.

یا یو کس له یوه شي وېرولی شي؛ نو ورته وویل شي: إِيَّاكَ وَالْأَسَدَ، يعنې اِتَّقِ نَفْسَكَ مِنَ الْأَسَدِ (له زمري نه ځان وژغوره) په دې ځای کې اِتَّقِ فعل حذف دی،یا چا ته د غږ کولو پر مهال هم کله فعل حذف کېږي، لکه: يَا غُلَامَ زَيْدٍ يعنې أَدْعُوْ غُلَامَ زَيْدٍ (زه د زيد غلام ته اواز کوم) دلته اَدْعُوْ فعل حذف دی، "یا" د ندا توری او غُلَامُ زَيْدٍ منادي دی.

تنبيه: کله چې منادي مضاف، لکه یا غُلَامَ زَيْدٍ، یا مشابه بالمضاف، لکه يَا قَارِئًا كِتَابًا (ای دکتاب لوستونکیه) یا نکره غیر معینه وي، لکه: يَا رَجُلًا خُذْ بِيَدِيْ؛ نو منصوبه به وي او کله چې منادي مفرد معرفه وي؛ نو پر ضمه به مبني وي، لکه: يَازَيْدُ، که منادی په الف او لام معرفه وه؛ نو د حرف نداء او منادي ترمنځ أَيُّهَا راوړل لازم دي، لکه: يَا أَيُّهَا الرَّجُلُ.

په منادي کې ترخیم هم جائز دی، تر خیم دې ته وايي، چې د کلمې له پای نه د تخفیف لپاره یو توری حذف شي، لکه په يَا مَالِكُ کې يَا مَالُ او په يَا مَنْصُوْرُ کې يَا مَنْصُ وویل شي.

په مرخمه منادی کې اصلي حرکت او ضمه دواړه جائز دي له دې امله يَا

مَالُ هم ویلی شو او یَا مَالِ هم.

۲- مفعول مطلق : هغه مصدر دی، چې تر فعل وروسته واقع وي او د مخکني فعل سره یې معنی یو شان وي، لکه: په ضَرَبْتُ ضَرْبًا کې ضَرْبًا او په قُمْتُ قِیَامًا کې قِیَامًا. کله د مفعول مطلق فعل د څه قرینې له امله حذف کېږي هم، لکه چې ته یو راتلونکي (سړي) ته وایې: خَیْرَ مَقْدَمٍ یعنې قَدِمْتَ قُدُوْمًا خَیْرَ مَقْدَمٍ (په خیر راغلې)

۳- مفعول له: هغه اسم دی، چې د هغه له امله وروستی مخکې فعل شوی وي، لکه: قُمْتُ إِکْرَامًا لِزَیْدٍ وَضَرَبْتُهُ تَأْدِیْباً، چې په دې ځای کې إِکْرَامًا او تادیبا مفعول له دی، ځکه پاځېدل د اکرام او وهل د ادب لپاره شوي دي.

ترکیب: ضربت فعل فاعل، ضمیر مفعول به تادیباً مفعول له، فعل له فاعل او دواړو مفعولینو سره جمله فعلیه خبریه شوه.

۴- مفعول معه: هغه اسم دی، چې تر "واو" وروسته واقع وي او دغه "واو" د مع په معنی سره وي، لکه: جَاءَ زَیْدٌ وَالْکِتَابَ (زید له کتاب سره راغی) جِئْتُ وَزَیْدًا (زه زید سره راغلم)

ترکیب: جَاءَ فعل، زَیْدٌ فاعل "واو" حرف په معنی د مَعَ، الْکِتَابَ مفعول معه، فعل سره د فاعل اومفعول معه جمله فعلیه خبریه شوه.

۵- مفعول فیه: هغه زمان او مکان ته وایي چې فعل پکې واقع شوی وي، دې ته ظرف هم وایي.

ظرف پر دوه ډوله دی: ۱- ظرف زمان ۲- ظرف مکان.

ظرف زمان دی چې د وخت معنی پکې وي او ظرف زمان پر دوه ډوله دی:

۱- مبهم ۲- محدود.

ظرف زمان مبهم: هغه دی، چې حد یې معلوم نه وي، لکه دَهْرٌ، حِيْنٌ .

ظرف زمان محدود: هغه دی، چې حد یې معلوم وي، لکه يَوْمٌ، لَيْلٌ، شَهْرٌ، سَنَةٌ.

د ظرف زمان مبهم مثال، لکه صُمْتُ دَهْراً. د ظرف زمان محدود مثال، لکه سَافَرْتُ شَهْراً.

ظرف مکان هم پر دوه ډوله دی: ۱- مبهم ۲- محدود.

ظرف مکان مبهم هغه ظرف ته وايي، چې حد یې نه وي معلوم، لکه أَمَامَ، خَلْفَ او محدو د هغه ته وايي، چې حد یې معلوم وي، لکه دَارٌ، مَسْجِدٌ.

د ظرف مکان مبهم مثال، لکه: جَلَسْتُ خَلْفَكَ وَقُمْتُ أَمَامَكَ، په دې کې د خَلْفَ وروسته او أَمَامَ مخکې لپاره څه ځانګړی حد نشته، بلکې د دنیا تر هغه بل سره هم کېدای شي.

د ظرف مکان محدود مثال، لکه: جلَسْتُ فِي الدَّارِ وَصَلَّيْتُ فِي الْمَسْجِدِ، په دې کې د دَارٌ کور او مسجد جومات لپاره ځانګړی حد وي.

فایده: ظرف مکان مبهم کې فِيْ مقدَر وي او ظرف مکان محدود کې فِيْ

مذکور وي، دا پنځه واړه مفعوله يو شاعر په خپل شعر کې په ښه انداز اداء کړېدي.

حَمِدْتُّ حَمْدًا حَامِدًا وَحَمِيْدًا . رِعَايَةَ شُكْرِهِ دَهْراً مَدِيْدًا.

ما د حامد تعريف له حميد سره وکړ، د هغه د شکر لحاظ مې وکړ د يوې اوږدې زمانې پورې".

ترکيب: حَمِدْتُ فعل فاعل، حَمْدًا مفعول مطلق، حَامِدًا مفعول به، "واو" حرف په معنی د مع، حَمِيْدًا مفعول معه، رِعَايَةَ مضاف، شُكْرًا مضاف اليه، "هِ" مضاف اليه، مضاف سره د مضاف اليه مضاف اليه شوه د رِعَايَةَ، مضاف سره د مضاف اليه نه مفعول له، دَهْرًا موصوف، مَدِيْدًا صفت، موصوف سره له صفت نه مفعول فيه شو، فعل سره له فاعل او ټولو مفعولونو جمله فعليه خبريه شوه.

۶- **حال**: هغه اسم دی، چې د فاعل، يا مفعول او يا د دواړو حال بيانوي، لکه: جَاءَ زَيْدٌ رَاكِبًا (زيد راغی په داسې حال کې، چې سپور و) جِئْتُ زَيْدًا نَائِمًا (زه راغلم زيد ته په داسې حال کې، چې هغه ويده وو) كَلَّمْتُ زَيْدًا جَالِسَيْنِ (ما له زيد سره خبرې وکړې په داسې حال کې، چې موږ دواړه ناست وو) په لومړي مثال کې رَاكِبًا د زَيْدًا حال بيان کړ زَيْدًا فاعل دی، په دويم مثال کې نَائِمًا د عَمْرً حال بيان کړ او عَمْرًا مفعول به دی او په درېيم مثال کې جَالِسَيْنِ د تُ او زَيْدًا دواړو حال بيان کړ،

چې تُ ضمیر فاعل دی او زَیْدًا مفعول به دی.

فاعل او مفعول ته ذو الحال وایي او ذوالحال اکثر معرفه وي؛ خو که کله نکره وه؛ نو حال به ترې مخکې وي، لکه: جَاءَنِیْ رَاكِبًا رَجُلٌ.

حال کله جمله هم راځي، لکه: جَاءَنِیْ زَیْدٌ وَهُوَ رَاكِبٌ، لَقَیْتُ بَكْرًا وَهُوَ جَالِسٌ.

کله ذوالحال معنوي هم راځي، لکه زَیْدًا أَكَلَ جَالِسًا په دې کې د أَكَلَ فاعل، چې هُوَ دی او مستتر دی ذوالحال واقع شوی دی.

ترکیب ۱: جَاءَ زَیْدٌ رَاكِبًا، جَاءَ فعل، زَیْدٌ ذوالحال، رَاكِبًا حال سره له ذوالحاله فاعل شو، د جَاءَ، فعل سره له فاعله جمله فعلیه خبریه شوه.

ترکیب ۲: جِئْتُ عَمْروًا نَائِمًا، جِئْتُ فعل فاعل عَمْروًا ذوالحال، نَائِمًا حال، ذوالحال سره له حال مفعول به، فعل سره له فاعل اومفعول به جمله فعلیه خبریه شوه.

ترکیب ۳: لَقِیْتُ بَكْرًا وَهُوَ جَالِسٌ: لَقِیْتُ فعل فاعل، بِكْرًا ذوالحال "واو" حالیه، هُوَ مبتدا، جَالِسٌ خبر، مبتدا سره له خبره جمله اسمیه خبریه حال شوه، حال سره له ذوالحال نه مفعول به شو، فعل سره له فاعل او مفعول به جمله فعلیه خبریه شوه .

ترکیب ۴: زَیْدٌ أَكَلَ جَالِسًا: زَیْدٌ مبتدا، أَكَلَ فعل، ضمیر د هُوَ پکې ذوالحال جَالِسًا حال، ذوالحال سره له حال فاعل شو د أَكَلَ، فعل سره

له فاعل جمله فعليه خبريه، خبر د مبتدا باقي ښکاره دی.

۷ - **تميز**: هغه اسم دی، چې د شمېر ابهام لرې کړي، لکه: رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا. يا د وزن ابهام لرې کړي، لکه: اِشْتَرَيْتُ رِطْلاً زَيْتًا (ما يو رطل د زيتون تېل واخيستل) يا د پيمانې ابهام لرې کړي، لکه بِعْتُ قَفِيْزَيْنِ بُرًّا (ما دوه قفيزه غنم خرڅ کړل).

ترکيب ۱: رَأَيْتَ فعل فاعل أَحَدَ عَشَرَ مُمَيز، كَوْكَبًا تميز، مميز سره له تميزه مفعول به شو، باقي ښکاره دی.

ترکيب ۲: اِشْتَرَيْتُ فعل فاعل، رِطْلًا مميز، زَيتًا تميز، مميز سره له تميزه مفعول به شو.

ترکيب ۳: بِعْتُ فعل فاعل، قَفِيْزَيْنِ مميز، بُرًّا تميز، مميز سره له تميزه مفعول به شو.

۸ - **د إِنَّ وغيره اسم**: لکه: إِنَّ زَيْدًا قَائِمٌ.

۹ - **د ما او لا خبر**: لکه: لَا رَجُلٌ ظَرِيْفًا.

۱۰ - **د لا يې نفي جنس اسم**: لکه: لَا رَجُلَ ظَرِيْفٌ.

۱۱ - **د كانَ وغيره خبر**: لکه: كَانَ زَيْدٌ قَائِمًا.

۱۲ - **مستثنی**: هغه اسم دی، چې د استثناء تر حروفو وروسته واقع وي او دا خبره څرګندوي، چې تر اِلَّا وروسته کوم اسم دی له هغه حکم بهر دی، چې له اِلَّا نه مخکني اسم ته يې نسبت شوی دی.

د استثناء يوولس حروف دي:

۱- اِلَّا ۲- غَيْرَ ۳- سِوٰى ٤- سِوٰى

٥- حَاشَا ٦- خَلَا ۷- عَدَا ۸- مَا خَلَا

۹- مَاعَدَا ۱۰- لَيْسَ ۱۱- لَا يَكُوْنَ

له دې حروفو مخکې، چې کوم اسم واقع وي، هغه ته مستثنى منه وايي، لکه: جَاءَنِي الْقَوْمُ إِلَّا زَيْدًا (ما له قوم راغلى و؛ خو زيد نه و راغلى) دې مثال کې د راتلو نسبت قوم ته شوى او په إِلَّا سره ترې زَيْدًا خارج شوى دى؛ نو قوم مستثنى منه او زيد يې مستثنى دى.

هغه حرفونه چې په اسم کې عمل کوي

هغه حرفونه، چې په اسم کې عمل کوي پر اووه ډوله دى:

۱- جاره حروف: دا اسم ته جر ورکوي، او اولس (۱۷) دي:

باؤ، تاؤ، کاف ولام و واو و منذ و مذ، خَلَا

رُبَّ، حاشَا، مِنْ، عَدَا، فِى، عَنْ، عَلٰى، حتّٰى، إِلٰى.

مثالونه

مَرَرْتُ بِزَيْدٍ. تَاللهِ لَأَفْعَلَنَّ كَذَا.

زَيْدٌ كَالْأَسَدِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ.

وَاللهِ لَأَفْعَلَنَّ كَذَا. زَيْدٌ فِى الدَّارِ.

۲- حروف مشبه بالفعل: اسم ته نصب او خبر ته رفع ورکوي او دا شپږ دي:

إِنَّ، أَنَّ، كَأَنَّ، لَيْتَ، لٰكِنَّ، لَعَلَّ

دغه شپږ حروف اسم ته نصب او خبر ته رفع ورکوي.

مثالونه

إِنَّ زَيْدًا قَائِمٌ. بَلَغَنِيْ أَنَّ زَيْدًا مُنْطَلِقٌ.

كَأَنَّ زَيْدًا أَسَدٌ. غَابَ زَيْدٌ وَلٰكِنَّ بَكْرًا حَاضِرٌ.

۳- ما او لا: دا په عمل کې د لَيْسَ په څېر دی.

د مَا او لَا عمل د إِنَّ او أَنَّ خلاف دی

دا حرفونه اسم ته رفع او خبر ته نصب ورکوي.

مثالونه

مَا زَيْدٌ قَائِمًا. لَا رَجُلٌ ظَرِيْفًا.

۴- لايې نفې جنس: د دې لَا اسم اکثر مضاف منصوب وي او خبر يې مرفوع وي، لکه: لَا غُلَامَ رَجُلٍ ظَرِيْفٌ فِي الدَّارِ.

او که اسم يې نکره مفرده وي؛ نو په فتحه مبني کېږي، لکه: لَا رَجُلَ فِي الدَّارِ اوکه تر لَا وروسته معرفه وي؛ نو له دويمې معرفې سره د لَا بيا راوړل ضروري دي او په دغه ځای کې لَا عمل نه کوي او دغه دواړه معرفې به د ابتدا له امله مرفوع وي، لکه: لَازَيْدٌ عِنْدِيْ وَلَاعَمْرٌو، لَاخَالِدٌ هٰهُنَا وَلَا سَعِيْدٌ.

کله چې اسم د لَا نکره مفرده وي او وروسته تري بله نکره وي؛ نو لَا به دويم ځل راوړلی شي او په داسې صورت کې پنځه وجهې روا وي، لکه په لاندې مثالونو کې يې وګوره.

١- لَا رَجُلَ فِي الدَّارِ وَلَا امْرَأَةَ

٢- لَا رَجُلٌ فِي الدَّارِ وَلَا امْرَأَةٌ

٣- لَا رَجُلَ فِي الدَّارِ وَلَا امْرَأَةً

٤- لَا رَجُلَ فِي الدَّارِ وَلَا امْرَأَةٌ

٥- لَا رَجُلٌ فِي الدَّارِ وَلَا اِمْرَأَةَ

۵- حروف نداء: هغه حروف، چې منادٰی مضاف ته نصب ورکوي.

د ندا توري پنځه دي:

يَا، أَيَا، هَيَا، أَيْ، أَ، لکه: يَا عَبْدَ اللّٰهِ.

"أَيْ" همزه قريب لپاره راځي، "أَيَا" او "هَيَا" د بعيد لپاره راځي او "اَيَا" عام دی.

۶- و: په معنی د مع، لکه: اِسْتَوَی الْمَآءُ وَالْخَشْبَةَ.

۷- إِلَّا: د استثناء حرف، لکه: جَاءَ الْقَوْمُ إِلَّا زَيْدًا.

Arabic on trip

عربي په سفر کې

عــربي هيوادونو ته سفرونه، ژبه او ژبنۍ اړيکې

- له دې کتاب څخه په استفادې عربستان او نورو عربي هيوادونو ته د مسافرۍ په مهال کولای شی پر ځيل مطلب په مختلفو موقيتونو کې چې ستاسو ورته اړتيا پيښيږي خلک پوه کړی او دې نورو خلکو په مطلب باندې هم ښانونه پوه کړئ دا رساله په عين حال کې د عــربي ژبې د خبرو اترو د زده کړې يوه لنډه او ګټوره مجموعه ده.
- دا کتاب د پوښتني او ځواب په لړ کې د مختلفو موقعيتونو له ژبنۍ اړتياؤ سره تاسو آشنا کوي، د لغاتو او د هغه د پښتو معناګانو د ژر حل په امکاناتو مشتمله ده، د هرې کلمې په ترڅ کې د هغې تلفظ د پښتو په الفبا سره د هغې په مقابل او يا هم ترېنه لاندې ليکل شوی دی.

